

«Маршалл» проти обвалу

Попри активні бойові дії на сході України, Захід готується до повоєнного відновлення нашої країни
» стор. 10

«Держава провалила евакуацію населення»

З початку війни мільйони українців стали біженцями і мусили виїхати за кордон. Адже в Європі їм пропонували більш облаштоване життя, ніж у мирних регіонах України
» стор. 4

Не матюкайся, бо кацапом станеш

Як лялися наші предки

» стор. 13

Україна молода

Четвер, 9 червня 2022 року

№13 (5884)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 29,254 грн
1 € = 31,389 грн

Повернення додому

Як постраждалий від війни Гостомель відроджується після окупації і коли в бюджетах будуть кошти на відшкодування

» стор. 5

Яринці з Київщини, чий тато-історик на фронті, як і тисячам інших українців, доводиться справлятися з наслідками війни росії в Україні.
Фото Наталки ПОЗНЯК-ХОМЕНКО.

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на друге півріччя

Олександр Ткаченко
міністр культури та інформаційної політики

«Будемо порушувати питання протидії дезінформації й збереження культурної спадщини України. Хочу, щоб усі міністри G7 розуміли, що Україна та пов'язані з нею безпекові питання є частиною глобального світу і проблеми маємо вирішувати разом».

ПАМ'ЯТКИ

Змучена рашистами ХОДА

Харківські архітектори
переконають чиновників
у тому

що зруйнований Будинок рад
необхідно відновити

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Будинок ХОДА, на який російський літак 1 березня скинув дві ракети «Іскандер-М», за попередніми даними, відновленню не підлягає. Цю невтішну новину озвучив голова військової адміністрації Олег Синегубов, посилавшись на висновки спеціальної комісії, що візуально оцінила стан знакової для міста споруди.

Але з цим невтішним «вердиктом» погодилися далеко не всі професійні реставратори. У соціальних мережах одразу ж виникла жвава дискусія, оскільки рішення про Будинок рад може вплинути на долю решти зруйнованих будівель. Наразі в Харкові налічується близько чотирьох десятків пам'яток культури та архітектури, які серйозно постраждали від російських обстрілів. Зберегти їх, на думку зодчих, — це наш обов'язок перед майбутнім поколінням.

«Інтереси пам'ятки повинні захищатися до останнього, навіть якщо це руїна, — вважає архітектор Катерина Кублицька. — Якщо зараз буде знесено цю будівлю, то що завадить не зносити старовинні будівлі? Незважаючи на те, як жахливо виглядають після влучання, вони досить «добре» тримаються! «Аварійний» — не дорівнює «неможливо відновити».

Будинок ХОДА є частиною архітектурно-ансамблю харківської площі Свободи. Саме тут розташована перлина конструктивізму — Держпром, що входить до попереднього переліку ЮНЕСКО. Цей факт зобов'язує місто дотримуватися жорстких умов використання цієї території, оскільки кожна будівля тут має свої охоронні зони. Взяти й просто так знести стіни, що лише частково зруйновані, практично неможливо.

«Будинок ХОДА не тільки можна, а й необхідно відновити, — вважає архітектор Володимир Новгородов. — Давайте нарешті жити згідно із законом, а не за чиймись примхами».

Цікаво, що до революції на цьому місці було розташоване двоповерхове приміщення Земських зборів, зведене в стилі неоренсансу. Але всередині 1930-х років особняк повністю перебудували в дусі конструктивізму. У результаті керувати республікою членом ЦК КПУ довелося в прямокутному домі з густо «посадженими» вікнами. Втім під час Другої світової війни цей будинок серйозно постраждав, і його знесли.

Нове будівництво в стилі сталінського ампіру тривало в 1951—1954 роках за проектом архітекторів Веніаміна Костенка та Володимира Орехова. Незважаючи на радянську монументальність, у ліпнині цього будинку використовували мотиви українського національного бароко, витинанки саме наших архітекторів і вітчизняні будівельні матеріали. Це неабияк спрощує майбутню реставрацію.

«У нас же немає таких проблем, як у Нотр-Дам де Парі чи в будинку парламенту в Лондоні! — вважає Катерина Кублицька. — Нам же ж не потрібно докопуватись до давно забутих технологій і шукати деревину трьохсотлітнього дуба. Це силкатна цегла та бетон. Звісно, зараз у нас скруті й темні часи. Відновлення спадщини не на часі. Але впадати у крайнощі не варто. Будівлю ХОДА необхідно стабілізувати та захистити від опадів, і вона спокійно дочекається кінця війни».

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харківська область

Кілька днів тому місто Балаклея Ізюмського району, що на Харківщині, окупанти оголосили частиною Белгородської області. Про це повідомили місцеві жителі на сторінці balakleya_life в Інстаграм, благаючи про допомогу. За їхньою інформацією, люди тут наразі однаково страждають як від обстрілів, так і порядків, установлених рашистами, а 5 червня і взагалі «прокинулись» мешканцями ворожого регіону. «Максимальний репост, — просять вони. — Балаклія — це Україна!»

Життя в місті дійсно непросте. З початку травня росіяни заборонили всім виїжджати за межі населеного пункту й не пускають сюди автівки з продуктами та медикаментами. Водночас постійно обіцяють ввести в обіг рублі й змушують підприємців працювати під російським керівництвом. «Балаклійці, які стали в прямому сенсі заручниками окупантів, мають шукати спосіб вижити та заробити хоча б якісь гроші на їжу та предмети першої необхідності, — йдеться у повідомленні. — Працівники бояться, що за виконання обов'язків і допомогу рідному місту їх можуть вважати колаборантами. Але росіяни не залишають їм вибору». Тут також продовжують зникати люди, виникають постійні проблеми з водопостачанням та електроенергією. Зв'язок майже відсутній.

Ярослава РІЗНИКОВА
Одеса

Першою представницею Федерального уряду Німеччини, що побувала в Одесі після початку повномасштабної війни росії проти України, цими днями стала державний міністр ФРН з питань культури та ЗМІ Клаудія Рот. Вона представляє в уряді партію «Союз-90»/Зелені та неодноразово виступала на підтримку українських культурних установ та українських митців, які знайшли прихисток у Німеччині.

За словами Клаудії Рот, через війну українські культурні цінності, а відтак і культурна спадщина Європи, частиною яких вони є, перебувають під загрозою знищення. «Війна проти культури — це також війна проти демократії. Для нас дуже страшно усвідомлювати, що таке прекрасне місто і такі відкриті люди зараз наражаються на величезну небезпеку через жорстоку війну. І одна справа читати про війну в Україні, а зовсім інша — побачити її на власні очі. Я пересвідчилася, що путін воює проти вашої культури, проти вашої ідентичності. А значить, війна ведеться проти всього культурного демократичного світу», — наголосила пані державний міністр ФРН.

Уряд Німеччини ще 21 березня створив мережу інституцій, націлену на захист культурних цінностей в Україні. Ця ініціатива спрямована на збір, координацію та міжнародне поширення інформації про загрози культурі, а також про потребу в допомозі та пропозиціях її надання.

Клаудія Рот запевнила, що Німеччина підтримає ініціативу внесення історичного ареалу Одеси до списку всевітньої спадщини ЮНЕСКО за прискореною процедурою, що, по суті, стане прецедентом. «Я обіцяю вам підтримку з боку уряду ФРН заявки Одеси на отримання статусу об'єкта світової культурної спадщини. Від себе додаю, що докладу зусиль, аби переконати колег за посадою з інших країн у необхідності надання Одесі цього статусу», — сказала посадовиця.

«Україна та Німеччина домовилися про виділення коштів на реставрацію Одеської обласної філармонії в межах підтримки української культури й окремим культурних подій та інституцій,

НА ФРОНТІ

Прокинутись «на росії»

Окуповані території Харківщини рашисти «завантажують» до реальності, в якій більше немає України

«Приєднали» до Белгорода окупанти також селище Борову, що стало для місцевих жителів справжньою несподіванкою. Втім зміна статусу покращення життя очікувано не принесла. Тут немає зв'язку і не працює банківська система, тому люди змушені виживати завдяки примітивному обміну товарами. Також традиційні для рашистів грабежі вже працюють за схемою, яку вони активно використовують на Херсонщині.

Як повідомили в Борівській селищній раді, недавно військові зайти зібрати на нараду місцевих аграріїв і наказали підготувати інформацію про кожне господарство. Їх цікавило, хто і скільки планує зібрати зернових культур. «Окупанти обіцяють сільгоспвиробникам допомогти продати свій урожай у росії й організувати логістику, — йдеться у поширеній інформації. — На яких умовах проходить процес купівлі-продажу, поки що невідомо. Та й можливості фермерських господарств після рашист-

ських погромів і масового мародерства дуже обмежені».

До речі, зміну статусу міст рашисти обіцяють і жителям південних регіонів. За даними Telegram, вже у липні на окупованій частині Запорізької області може пройти псевдореферендум, після якого буде повідомлено про створення «ЗНР». Наразі ворог намагається захопити якомога більшу частину регіону й готує документи про перенесення «столиці республіки» до Мелітополя. Паралельно в Кремлі розглядають варіанти прийняття «конституцій» квазідержав, де їхні межі будуть визначені відповідно до географічних кордонів українських областей. Тобто рашисти залишають за собою право розпочати нову «специфікацію», наприклад зі «звільнення Запоріжжя». Вже зараз населення тут готують до тривалої окупації, створюючи російську реальність. Ідеться не лише про ввічливі пропагандистські машини, а й заміну провайдерів і роздачу паспортів. ■

СПІВРОБІТНИЦТВО

Об'єднали трагедії

Урядовиця ФРН Клаудія Рот запросила українського колегу на зустріч міністрів культури G7

Клаудія Рот в Одесі.
Фото агентства dpa.

про фінансову підтримку діджиталізації й збереження культурного спадку України, — констатував міністр культури та інформаційної політики Олександр Ткаченко. На запрошення Клаудії Рот він візьме участь у зустрічі міністрів культури G7, проведення якої планується на 26-28 червня.

«Будемо порушувати питання протидії дезінформації й збереження культурної спадщини України. Хочу, щоб усі міністри G7 розуміли, що Україна та пов'язані з нею безпекові питання є частиною глобального світу і проблеми маємо вирішувати разом», — сказав Олександр Ткаченко.

З початку повномасштабної війни в Україні міністерство культури та інформаційної політики України документує воєнні злочини окупантів щодо об'єктів культури. Ці дані можуть бути використані як докази для кримінального переслідування причетних до злочинів у Міжнародному кримінальному суді в Гаазі та спеціальному трибуналі після його створення. За 100 днів пов-

номасштабного вторгнення в Україну зруйнувала 370 пам'яток культурної спадщини.

Особливо емоційним в Одесі, за словами пані Клаудії Рот, для неї було перебування на місці майбутнього меморіалу «Проти забуття» (Людстдорфська дорога, 27), де в роки Другої світової війни було спалено майже 25 тисяч людей, переважно євреїв. Про трагічну історію цього місця розповів голова Асоціації євреїв-колішніх в'язнів гетто та концтаборів Роман Шварцман: «Фашисти пригнали сюди машини з горючою сумішшю, облили та підпалили. Декілька днів склади горіли. Люди кажуть, що запах горіння тримався ще цілий місяць».

Посадовиця уряду ФРН наголосила, що, стоячи на місці, де представниками німецького народу було скоєно страшний злочин проти євреїв, вона відчуває й свою відповідальність, а тому докладе максимум зусиль, щоб план з облаштування меморіального парку в Одесі було реалізовано. ■

Олександра ТИМОЩУК

■ ВИСОКА НОТА

Янголам музикували

Солісти Національної філармонії в Литві представили п'ять концертів

У братній Литві відбулися концерти солістів Національної філармонії України. На запрошення художнього керівника фонду ARS Lituanica Гліба Пишняка флейтист Юрій Шутко та гітарист Андрій Остапенко виступили з програмою Duetto Concertante в багатьох литовських містах.

Перший концерт відбувся в старовинному місті Біржай, що на півночі Литви. Там українські виконавці стали почесними гостями музичного фестивалю, який багато років проходить у давній фортеці князів Радзивіллів. Художній керівник фестивалю Мантас Макріцкас задля підтримки високого рівня музичного мистецтва запрошує, окрім знаних національних колективів і виконавців, ще й закордонних артистів. У виконанні Юрія Шутка та Андрія Остапенка прозвучали твори німецьких, італійських та українських композиторів.

«На нас було покладено дуже відповідальну місію — представляти Національну філармонію на такому високоповажному фестивалі, в програмі концертів якого литовський державний духовий оркестр виконує музику Баха», — зазначає флейтист Юрій Шутко.

У місті Шяуляй концерт відбувся у величому костелі святого Георгія Побідоносця. Організатор концерту Яніна Алішаускене, дякуючи артистам, зазначила, що їм вдалося підкорити серця литовських слухачів. «Відтак змог-

ли зібрати більше коштів, ніж планували, на підтримку України», — наголосила вона.

Незвичним стало місце проведення концерту в місті Анікшчяй. Директор місцевого Центру мистецтв Томас Тускеніс люб'язно надав музикантам для виступу залу в Музеї янголів, що є частиною Центру сакрального мистецтва. Тут міститься розмаїта колекція у вигляді скульптур і художніх зображень. Приватні колекціонери подарували її музею. Завдяки цьому Анікшчяй почали називати містом, у якому живуть янголи.

За сприяння Єврейської громади Литви (голова — пані Фаїна Кукляньскі), на підтримку біженців з України Юрій Шутко та Андрій Остапенко зіграли дуетом в одному з парків Вільнюса. Там поспілкувалися зі співвітчизниками, які через війну полишили Батьківщину, але мріють повернутися додому.

Заключний концерт відбувся в курортному містечку Бірштонас. Як і у відомій здравниці Баден-Бадена, тут є так звана «курортна вітальня» — курхауз, де у XIX столітті полюбили збиратися на

світські посиденьки відпочивальники. Тому для них влаштували спектаклі та концерти.

Те саме й досі відбувається в курхаузі Бірштонаса, який перетворився на потужний культурний центр Литви. Тут, поряд із рестораном, діють художня виставка й експозиція історичних світлин. Водночас є ошатна зала зі сценою, на якій регулярно проводять концерти класичної музики.

Благодійний виступ музикантів Юрія Шутка та Андрія Остапенка в Бірштонасі минув під гаслом організаторів: «Незламний народ піклується про мистецтво навіть під час страшної війни. Доки звучить музика, Україна житиме!».

«Завдяки цьому туру ми зрозуміли, що не самі в цій біді, яка розгортається в Україні», — ділиться враженнями гітарист Андрій Остапенко. А флейтист Юрій Шутко додає, що з того часу, як навчався в консерваторії у ще радянському Вільнюсі, помітив багато змін на краще в культурному житті Литви. Каже: «Нині це справжня Європа. Й українцям у литовців є чого повчитись». ■

Андрій Остапенко, Мантас Макріцкас і Юрій Шутко після концерту в місті Біржай. Фото надане авторкою.

■ ШАХРАЙСТВО

Нібито лікар, нібито ДТП

Спритники «розвели» літню жінку на тисячі доларів

Людмила СТРИГУН

У центрі Черкас поліцейські викрили та затримали подружню пару, яка діяла за шахрайською схемою «ваш родич у біді». В обласній поліції констатували: «Повідомлення про шахрайство до Черкаського районного управління поліції надійшло близько 19:00. 70-річна пенсіонерка розповіла, що на її мобільний зателефонував невідомий, який назвався головним лікарем, і розповів, що її син потрапив у ДТП, сильно травмувався і для його лікування потрібні кошти».

Невдовзі до бабусі додому прийшов незнайомий чоловік, якому вона передала 5 тис. доларів. Уже після того, як незнайомиць пішов, пенсіонерка зв'язалася з сином й дізналася, що насправді нічого лихого не сталося, а її ошукали. Жінка одразу зателефонувала на спеціальну лінію «102» і передала орієнтування правоохоронцям.

Оперативники управління карного розшуку та Черкаського районного управління поліції оперативно встановили й затримали зловмисників. Ними виявилися 44-річний раніше судимий уродженець Луганської області та його 41-річна, також раніше судима, дружина. У скоєному вони зізналися й надали свідчення.

За цим фактом слідчі відкрили кримінальне провадження за частиною 2 статті 190 Кримінального кодексу України. Санкція статті передбачає позбавлення волі на строк до трьох років. За процесуального керівництва Черкаської окружної прокуратури вирішують питання про повідомлення затриманим підозри та обрання їм запобіжного заходу. Також правоохоронці перевіряють причетність зловмисників до п'яти аналогічних злочинів, скоєних на території Черкаської області.

Водночас у поліції вкотре закликають літніх людей не вестися на такі дзвінки від невідомих й одразу телефонувати родичам, а не віддавати свої кривні невідомо кому. ■

■ Свдокія ФЕЩЕНКО

Ще до початку повномасштабного вторгнення в Україну росія активно готувала інформаційний простір у Криму до ескалації та розколювала українське суспільство за допомогою пропаганди в медіа. Такий обґрунтований висновок дослідження «Мова ворожнечі в онлайн-медіа, які висвітлюють події в Криму».

«У дослідженні ми зафіксували у російських медіа багато закликів до знищення українців. Зважаючи на звітства російських окупантів, які вони вчиняють на нашій землі з 24 лютого і по сьогодні, ці заклики мали одну мету — інформаційну підготовку до воєнних злочинів, злочинів проти людяності та геноциду українського народу», — каже дослідниця Кримської правозахисної групи Ірина Сєдова.

Автори проаналізували 11 російськомовних онлайн-видань, які писали про Крим, серед яких «РІА Крим», «КП Крим», «Крым. Реалии», «Русская весна» та інші, за період із грудня 2020 року до кінця травня 2021 року. Пошук матеріалів здійснювали, зокрема, за допомогою ключових слів, які висловлюють ненависть до українців: «бандеровці», «малороссы», «укрофашисты»,

■ Людмила НІКІТЕНКО

Незважаючи на війну, в Черкаському пологовому будинку «Центр матері та дитини» завершили ремонт гінекологічного відділення. Як повідомили «Україні молодій» у міській раді, відтепер там до послуг черкачанок і жінок, які тікаючи від війни, переселилися в місто, зручні палати з душевними кімнатами, сучасні операційні та, як результат, якісніший рівень надання медичної допомоги.

«Дякую колективу цього лікувального закладу за їхню важку й невтомну працю в такий складний для нашої країни час. Ми обов'язково переможемо й надади робитимемо все можливе, аби покращувати умови для персоналу та водночас підвищувати якість послуг у комунальних медичних закладах», — каже черкаський міський голова Анатолій Бондаренко.

За його словами, в будівлі, де з 1964 року функціонує гінекологічне відділення, дотепер не було таких масштабних ремонтів. Але торік тут

■ ПРОПАГАНДА

Медіахор ворожнечі

Інформаційно повномасштабне вторгнення росія готувала багато років

«хохлы», «Укропія», «Хохлостан» та інші.

У підсумку аналітики виявили лише за приблизно пів року 560 публікацій, що містили прояви мови ворожнечі: у матеріалах була ненормативна лексика, прямі образи, дегуманізація (наприклад, «это не люди, а животные»). Також були заклики до насильства, розподіл суспільства за принципом «своі-чужі», прояви неповаги та зневажливе ставлення до іншої групи чи культури. Автори зазначають, що дослідження було завершено на початку 2022 року, але презентацію доповіді зірвало повномасштабне вторгнення.

На десяти з одинадцяти обраних для дослідження сайтів більшість проаналізованих публікацій містили прояви мови ворожнечі щодо українців, кримських татар. Також

яскраво виражена антиамериканська риторика. Маніпуляціями є порушення причинно-наслідкового зв'язку, логіки висвітлення подій, підміна понять у матеріалах. Часто журналісти російських медіа свідомо використовують методи та прийоми, які впливають на емоційно-чуттєву сферу людини та блокують зони раціонального мислення. Також часто односторонньо висвітлюють ситуацію та свідомо створюють негативну картинку.

Повномасштабне російське вторгнення та трагічні події, які зараз відбуваються в Україні, на жаль, свідчать про дієвість медіавпливу Росії та переводять на поле бойових дій ту ненависть, яку російські ЗМІ розповсюджували протягом восьми років. ■

■ МЕДИЦИНА

Пів століття до ремонту

У Черкаському центрі матері та дитини за період воєнного стану народилося 285 діток

розпочали переобладнання — проклали нову електромережу, замінили мережі водопостачання та водовідведення, облаштували сучасний операційний блок, післяопераційну палату й палати підвищеної комфортності для пацієнтів.

Як наголошує директор Центру матері та дитини Дмитро Вітренко, для колективу пологового будинку та жінок відкриття оновленого гінекологічного відділення — це важлива подія, особливо в теперішній, складний для країни, воєнний час. Адже все в цьому відділенні зроблено за сучасними стандартами та вимогами НСЗУ.

«У гінекологічному відділенні надають спеціалізовану допомогу вагітним та жінкам із захворюваннями репродуктивної системи, в ньому проводять консервативне та оперативне лікування пацієнток, незалежно від їх місця проживання, зокрема й жінок, які переїхали до нашого міста через війну», — говорить пан Дмитро.

Минулоріч у відділенні провели 1680 оперативних втручань.

Від початку нинішнього року в Черкаському центрі матері та дитини народилося 465 немовлят. За період воєнного стану — 285; 70 діток народили переселенки. ■

■ ЕКСПЕРТНА ДУМКА

«Держава провалила евакуацію населення»

З початку війни мільйони українців стали біженцями і musiли виїхати за кордон. А вже в Європі їм пропонували більш облаштоване життя, ніж у мирних регіонах України

Ганна БЕЗКОРОВАЙНА

До лютого 2022 р. кандидатка соціологічних наук, завідувачка відділу філософії та геополітики інституту українознавства Катерина Настояща займалася наукою, викладала, возила за кордон туристичні групи. А з початком повномасштабної війни навички соціолога й організатора поїздок допомогли їй налагодити вивезення в Європу українських біженців. Після війни Катерина планує узагальнити свій теперішній досвід у відповідній науковій роботі. А поки що вона погодилася поділитися ним із читачами «УМ».

Впорядкувати хаос

■ Катерино, як почалася ваша робота з біженцями?

— Спочатку біженцями стали я і моя родина — уже 26 лютого я вивезла своїх із Києва у Криворівню, це Івано-Франківщина. Ціни за оренду житла там були дуже високі, і я змушена була переїхати до Львова — мої колеги надали мені там безплатну квартиру. У Львові створила волонтерський штаб: ми організували вивезення людей потягами й автобусами із місць бойових дій, шукали помешкання для них — і знову зіткнулися з дуже завищеними, просто мародерськими цінами на житло. У Львові на початок березня за даними портала реалт.юа. оренда житла виросла на 225%. У Львівській області з людей правили півтори тисячі доларів за квартиру на місяць, а за добу — від тисячі до 3 тис. гривень. На жаль, місцеве населення у західних регіонах тоді часто перетворювало розміщення біженців на дуже вигідний бізнес. Багато хто з місцевих виїздили за кордон, а свої квартири прагнули здати за здирницькими цінами. І це здирництво набуло такого розмаху, що, приміром, мер Хмельницького, наскільки я знаю, сказав: житло власників, які дуже піднімають ціни, на період військових дій буде займатися на користь біженців. Ми з великими труднощами знаходили у Львові людей, які погоджувалися на кілька діб безкоштовно прихистити у себе жіночок з малими дітьми. Коли я написала два пости у фейсбуці, що львів'ян, які піднімають орендну плату, треба так само прив'язувати до дерев і лущпарити, як мародерів, мені львів'яни-волонтери почали казати, що я ображаю їхнє місто...

■ Тобто місцева влада у західних регіонах України і тамтешні громади не були готові до організованого прийому біженців?

— Щоб налагодити відповідну роботу, їм знадобився не один тиждень, на жаль. Зараз там уже все відпрацьовано, немає хаосу. А у середині березня вивезти людей за кордон стало

Катерина Настояща.

простіше, ніж розмістити їх по Західній Україні. Мер Львова відкрив у березні гарячу лінію, щоб біженці скаржилися, а треба було прийняти розпорядження, щоб під час військового стану ціни на житло не піднімалися так божевільно. Я переконана: багато людей і не подумали б виїздити за кордон, якби орендна плата в Західній Україні була прийнятною. А ще краще, якби їм узагалі не довелося платити за житло.

■ Не думаю, що такі питання під час війни вирішуються розпорядженням мера. Алгоритм роботи з біженцями musiли б відпрацювати на рівні уряду.

— Я вважаю, що наша держава абсолютно провалила питання евакуації населення.

■ У чому саме ви вбачаєте провал?

— У тому, що влада задалегідь не попередила населення про небезпеку і не спонукала до виїзду. Навпаки, постійно запевняла, що війни не буде. У тому, щоб замість чітко і задалегідь визначити по кожній області відповідальних за евакуацію, знайти транспорт, розробити маршрути можливого вивезення людей, забезпечити медичний супровід, підготувати табори для розміщення біженців тощо, влада якось не акцентувала увагу на цих питаннях. Коли ми бучанцям, приміром, пропонували виїжджати, вони казали: так влада ж мовчить! І в Маріуполі так було, і на Херсонщині. Звичайно, були установи й фірми, котрі вивозили своїх працівників з місць бойових дій. Але більшість пересічних громадян musiли поклатися тільки на себе. І зараз теж.

Через відсутність належної інформаційно-роз'яснювальної роботи люди боялися їхати, постійно переймалися: куди я поїду? що я там робитиму? на що я буду жити? І правильно перей-

малися, адже місця для їх прийому готували ну дуже повільно. Ще раз наголошу: держава мала розробити чітку і прозору схему допомоги біженцям, адже про можливу повномасштабну війну заговорили ще з осені 2021 року! Влада цього не зробила, і вирішувати проблему за неї musiли волонтери. Наскільки я знаю, у нас в Україні й досі немає уповноваженого з питань біженців. А війна ж іще не закінчилася і потік біженців не припинився.

■ Виходить, що біженцеві за кордоном вижити простіше, навіть без грошей, ніж у Західній Україні зі своїми заощадженнями?

— Поки що це так. У Європі біженець не повинен оплачувати оренду житла, він отримує грошову допомогу, якої цілком вистачає на харчування, йому допомагають з працевлаштуванням. До того ж країни ЄС дуже мотивують своїх громадян до благодійності, отже, українці завжди можуть розраховувати на благодійну допомогу від громад, в яких живуть.

Прийміть, будьте ласкаві...

■ Як вам вдалося налагодити перевезення за кордон?

— Я ж до війни возила за кордон туристичні групи, відтак мала партнерські стосунки з перевізниками, а вони стали надавати нам комфортабельні автобуси за собівартістю. Складніше було знайти сторону, яка погодилася б прийняти біженців з України. Зверталися також до громад Італії, Франції, Іспанії.

■ Отак просто: пересічна українка звертається від свого імені...

— Ні, ми писали від імені громадської організації «Демократичні ініціативи молоді», членом якої я є, — вона

Одна з груп Катерини Настоящої. Фото з архіву КАТЕРИНИ НАСТОЯЩОЇ.

займається дослідницькими соціальними проектами. А з початком війни команда нашої ГО, волонтери, які до неї доєдналися, зайнялися допомогою біженцям. Так от, ми писали, що самотужки привеземо біженців, тільки прийміть нас. Хтось мовчав у відповідь, хтось ввічливо вибачався, французи вимагали великий перелік документів на кожну особу і на перевізника, зібрати які було дуже обтяжливо. Словом, налагодився контакт із Німеччиною і Швейцарією. Знайшлися закордонні спонсори, які оплачують нам транспорт і дорожні витрати. Зараз ми співпрацюємо з благодійниками Німеччини, США, Швейцарії.

■ Люди часто вискакували з дому без документів... Як ви залагоджували перетин ними кордону, в'їзд у ЄС?

— Стосовно цього треба дуже дякувати полякам: вони нам не морочили голову. Не маєш паперового паспорта — показуй у «Дії» на телефоні. Іноді навіть просто на словах вірили, що людина з Донбасу. Не вимагали ніяких дозвільних документів на вивіз дітей, закривали очі на домашніх тварин, яких багато хто прихопив із собою.

■ А який, до речі, у вас принцип формування груп на виїзд?

— У наших групах до 80% — це люди з Донбасу, Херсонщини, Чернігівщини, Сумщини, з місць, де йшли або йдуть бойові дії, котрі втратили своє житло, своїх рідних, потребують психологічної підтримки. Я взагалі вважаю, що цих людей треба вивозити у першу чергу. На жаль, ні Україна, ні ЄС не роблять диференціації біженців — Україна випускає всіх, Європа приймає усіх: і тих, хто приїде із районів, де жодної ракети з початку війни не впало, хто, користуючись нагодою, хоче «під шумом» улаштуватися в ЄС.

■ Україна випускає, щоб позбавитися відповідальності. Перекласти турботу за цих людей на Європу. А от чому Європа така нерозбірлива?

— Там дуже багато людей прагнуть надати Україні гуманітарну допомогу, допомогти потерпілим. Приміром, мої швейцарські партнери вважають, що всі українці однаково потерпають від війни, відтак вивозити треба усіх, а я з ними не погоджуюся категорично, бо постраждали насправді не всі. І саме менш постраждали потім комизяться, що їх тричі на день не годують і селять у табір разом із біженцями з інших країн, а не в окремих будиночках біля моря...

■ Тобто реальність — це табір з різноманітними біженцями?

— І шкільні спортзали, і приміщення колишніх аеропортів. Табір — це на 3-4 дні, максимум на тиждень, поки для біженця знайдеться підходяще житло. Але це ж краще, ніж бути заваленим у підвалі свого будинку в Україні.

■ Біженці мають різні матеріальні можливості. Це якось впливає на їх подальше розміщення за кордоном?

— Абсолютно не впливає. У Німеччині та Швейцарії людей між центрами для біженців за раз розподіляє централізована електронна система. Вона має інформацію про житловий фонд по всій країні, вона враховує дані про стан здоров'я біженців, наявність дітей, домашніх тварин, особливі життєві обставини (приміром, втрата родини чи житла), потребу у психологічній допомозі. Ці дані ми передаємо приймаючій стороні задалегідь, аби полегшити їй подальшу роботу з біженцями. До речі, такий чіткий алгоритм роботи німецька сторона запровадила через українських циганів — вони почали переїздити із землі в землю, скрізь реєструватися й оформляти допомогу. Тому німці вжили відповідних заходів.

■ Біженцям дуже легко потрапити в руки шахраїв, які обіцяють їм безпроблемний виїзд за кордон?

— Думаю, що так. От німці мені розповідали про випадки, коли вимучених людей за шалені гроші посадили в автобуси, привезли в якесь село чи то в Чехію, чи в Польщу, де ні з ким не було домовлено, і лишили просто серед вулиці та ще й обікрали. І такі випадки не поодинокі.

■ Як від цього убезпечитися?

— Я завжди раджу: вирішити з якимись волонтерами виїздити за кордон — перевіряйте їх, їхні телефони, профілі у соціальних мережах, збирайте дані про їхні ГО, про те місце, куди вони обіцяють вас завести, тощо.

■ Ті хто їде з вами, налаштовані повертатися?

— Десять 90% їдуть із тим, що згодом повернуться. Вони ще перед виїздом запитують: коли я зможу повернутися? чи є гарантія повернення? Третина чи чверть моїх підопічних, що я їх у березні завозила, вже повернулися. Хоча тут знову треба сказати про роботу української влади з біженцями: ними треба опікуватися і за кордоном, наголошувати, що Україна зацікавлена в їх поверненні, заохочувати їх до повернення, щоб вони не боялися повертатися, щоб знали: держава не залишить їх наодинці з проблемами. ■

Наталка ПОЗНЯК-ХОМЕНКО

■ ВЛАСНИЙ ДОСВІД

Повернення додому

Як постраждалий від війни Гостомель відроджується після окупації і коли в бюджетах будуть кошти на відшкодування

Ця весна для багатьох міст і містечок Київщини замість звичних клопотів у квітниках-городах та планування майбутнього обернулася жахами рашистської окупації або поспішною втечею (часто — з дітьми і тваринами) з рідного дому, який за лічені години опинився в епіцентрі бойових дій. А потім — місяцями звикання в чужих хатах (чи то в Україні, чи то за кордоном) до такого незвичного для багатьох визначення як «внутрішньопереміщена особа».

Але дім є дім. І щойно було знято обмеження, щойно українські військові разом із силами місцевої тероборони звільнили захоплені території, а сапери перевірили їх на безпечність — сотні українців потяглися з чужини додому. Бо дім — це дім, хоч би хто там що казав. Щоправда, повернутися у свій дім пощастило не всім. Частина людей застала свою оселю з вибитими вікнами, понівеченим дахом і зруйнованими стінами. А для багатьох своєрідним болючим гімном стала пісня гурту «Один в каное» «Річ у тім, що в мене немає дому» — на місці будинку лишалось тільки згарище чи купа цегли.

Життя, знівечене рашистами

Я з дітьми змушена була залишити свій дім на початку березня — перебувати в хаті без світла під постійними обстрілами не було сенсу. Виходили пішки — з собою взяли мінімум, який здатні були вмістити в рюкзак і ту саму сумнозвісну «тривожну валізу». Щоправда, у Києві, куди нас підвіз чоловік із місцевої тероборони, пробули недовго — діти лякалися постійних повітряних тривог, тож довелось знову братися за речі і їхати в нікуди евакуаційним потягом. Сіли за другим разом, у потязі на зразок електрички до Тернополя їхали 9 годин у прямому сенсі на одній нозі (людей було стільки, що дехто стояв навіть у кабінці туалету), з вимкненими світлом і телефонами. На вокзалі в Тернополі, перечікуючи комендантську годину, діти під ранок заснули просто на підлозі на каріматах.

У Тернополі нас зустріли родичі, а потім ми оселилися в гуртожитку Західноукраїнського національного університету. І саме там до нас дійшла звістка, що «вашого будинку вже немає, і вулиці нашої вже немає, і взагалі, від Мостища (частина Гостомеля, яка перед мостом через річку Ірпінь. — Авт.) нічого не лишилося».

Місяць ми прожили у невизначеному стані. Дістали більш детальну інформацію не було можливості — в тому районі точилися бої і потрапити туди, щоб зробити фото чи відео, було ризиковано. Тільки на початку квітня в інтернеті почали з'являтися фото і відео нашого кутка. На одному із них я побачила нарешті наш дім — він був побитий, одна стіна була винесена вибухом. Але він стояв.

Я була, мабуть, однією з перших цивільних, кому пощастило побувати в Мостищах після звільнення. Ми поїхали зі знайомим журналістом із Латвії Агісом Клімовичем, і його акредитація подіяла, як чарівна паличка.

Воно вражало. З одного боку, нам пощастило, бо українські захисники таки не пустили москалів далі мосту через річку, тож нам пощастило уникнути окупації. З іншого — саме через це тут велися активні обстріли, які не лишили цілими практично жодного будинку. На місці сусідського двоповерхового особняка, в підвалі якого я з дітьми та іншими родинами переховувалася перші два дні війни, лишилося згарище. Зруйнована була навіть місцева церква апостола Андрія Первозванного та пророка Іллі, а пам'ятник воїнам, загиблим у часи Другої світової війни, вражав пробіною на місці серця у фігурі скорботного бійця. На дорозі раз по раз траплялися розстріляні авто — і легкові, і вантажівки.

Таку ж картину суцільних руйнувань ми зустріли дорогою назад у Бородянці. У Бучі та Ірпені, через які теж довелось проїжджати, руйнувань будинків було менше — там основний тягар окупації впав на мирне населення. Проїжджаючи через Бучу, ми стали свідками ексгумації тіл загиблих, похованих у братсь-

кій могилі у дворі церкви апостола Андрія Первозванного.

Це чарівне слово «волонтери»

Після офіційного дозволу відвідати звільнені міста і села почали повертатися люди. Ще не було світла, газу — а люди поверталися. Особливо — перед Великоднем. Бо треба ж і в хаті прибрати, і город посадити, і могили рідних провідати. Вразило фото з якогось села, де бабуся на Великдень у печі — єдиному, що лишилося від її хати — пекла великодні паски.

Рятували волонтери. Взагалі під час війни було таке враження, що всі українці тією чи іншою мірою стали волонтерами. Вони вивозили під обстрілами людей з окупованих територій. Вони подавали воду в переповнені вагони під час короткої зупинки на станціях евакуаційних потягів. Вони вирішували багато проблем людей, які перебували в шоківому стані, вирвані із звичного життя. І просто підтримували морально. «Ви тільки нічого такого не подумайте, я тут поряд живу, може, вам домашньої консервації принести чи ще чого», — запропонувала мені чергова в гуртожитку Західноукраїнського національного університету в Тернополі першого дня, як ми туди поселилися.

Так само і на звільнених територіях, коли ще не було транспорту і не працювали магазини, основний тягар забезпечення людей (і тварин) продуктами та іншими необхідними речами взяли на себе волонтери. Практично кожного вечора біля хат, в яких знову оселилися люди, зупинялися волонтерські машини. В більшості — це була ініціатива самих людей, які хотіли хоч якось допомогти іншим, купуючи за свої кошти продукти, речі, ліки.

Зараз можна написати купу таких волонтерських історій (і вони пишуться). Про Костю із казахським паспортом, який вивіз понад сотню людей із окупованого Ворзеля, серед них — і родину легендарного композитора Ігоря Поклада. Про актора Олексія Суровцева, який так само під обстрілами рятував тварин, які опинилися в зачинених будинках в Ірпені. Про Руслана Горюнова, який одним із перших почав об'їжджати звільнені села Київщини. Про фельдшера Максима, який після зміни їздив до Бучі та Ірпеня і надавав медичну допомогу людям або відвозив їх до лікарень. Про Армена з Гостомеля, який на початку війни допомагав людям з евакуацією, а зараз допомагає продуктами і ліками. Колись таки напишу про кожного.

3200 заяв про часткове чи повне знищення майна

Попри те, що у звільнених районах життя потроху налагоджується — практично скрізь уже підведене світло, газ, обіцяють відновлення інтернету, проблем таки вистачає. Найголовніша — що робити з пошкодженим житлом? А таких лише у нас у Мостищах — практично кожна хата. А загалом по Гостомельській ОТГ (а це сам Гостомель і села Горенка, Мощун та Озеро) зафіксовано більш як 3200 заяв про часткове чи повне знищення майна.

Ще одразу після звільнення Київщини та інших територій держава пообіцяла допомогти з відновленням житла. Спочатку для цього наче було достатньо лише подати заяву в додатку «Дія». Потім виявилось, що потрібно іще подавати заяву в селищну раду, в поліцію, в ДСНС (якщо в будинку була пожежа). Але головне слово має сказати комісія, створена при місцевих органах влади, яка оцінить масштаби руйнувань і визначить суму належної компенсації.

Поранений рашистами дім треба відновлювати.
Фото авторки.

І тут починаються проблеми. Як і процедири: закон №7198, який має передбачити цей механізм, прийнятий лише в першому читанні, а коли буде остаточне голосування, не знає ніхто. 400 мільйонів гривень, передбачених в обласному бюджеті на весь регіон, можуть покрити лише дрібний поточний ремонт (заміна вікон, дверей, частини даху). Опис таких будинків уже практично закінчено, однак, що буде далі, людям не кажуть. Частина людей виступає за те, щоб отримати компенсацію грошима і робити ремонт власними силами. Частина — за те, щоб прийшли майстри і самі замінили побиті вікна на нові.

Люди не поспішають робити ремонт і ще з однієї причини: побоюються, що, якщо вони ліквідують наслідки російської агресії самотужки, то не дочекаються жодної компенсації. «Швидше за все так і буде. Але люди стоять перед вибором: або чекати до осені і лишитися в розбитій хаті, або братися за ремонт зараз і лишитися без компенсації. Я сам давно поміняв вікна і двері за власні кошти, бо можу це дозволити і не хочу навантажувати державу. Але я розумію, що не всі такі», — говорить гостомельський правозахисник, народний депутат попереднього скликання Віталій Купрій.

Із тими будинками, в яких значніші руйнування, ситуація ще складніша: комісія з оцінки масштабів руйнувань (так її називають у народі) лише створюється. Але до неї мають бути залучені компетентні фахівці, яким за роботу треба платити, а грошей на це теж поки нема. Тому тут поки великий знак питання. Як і щодо будинків, які не підлягають відновленню. В Гостомелі ситуація ускладнюється ще й тим, що під час окупації росіяни вбили селищного голову, тому тут було створено не військово-цивільну, як у сусідніх Бучі чи Гостомелі, а військову адміністрацію. І всі питання тут зараз вирішуються без участі місцевого

депутатського корпусу. «Чекаємо прийняття закону №7198», — на всі питання щодо відновлення чи знесення аварійних будинків відповів очільник Гостомельської ВА Тарас Думенко на зустрічі з громадою Мостища.

І от в очікуванні вирішення цих проблем люди (особливо ті, у кого житло повністю непридатне для життя) і досі змушені жити або в родичів ближче до хати, або там, куди їх закинула доля в перші дні війни. Бо вертатися їм нікуди. І дехто вже й подумує, чи варто.

Ще одна проблема — вивезення будівельного сміття. Фірма «Крамар-Еко», яка до війни виграла тендер в Гостомелі на вивезення побутових відходів, збанкрутувала, тож довелось терміново шукати їй заміну. Зрештою, цю проблему взяла на свої плечі місцева житлово-комунальна служба, яка потроху звільняє вулиці від мішків зі сміттям, породженим війною. Також можна за 3500 грн замовити контейнер для більш масивного будівельного сміття (шматків цегли, штукатурки, битих вікон і дверей). Але в деяких випадках (особливо — якщо від будинку лишилася тільки купа цегли) таких контейнерів знадобиться декілька. Приватні фірми беруть іще більше: одній знайомій за вивезення всього будівельного сміття з її будинку, в якій влучила ракета, нарахували 57 тисяч гривень.

Утім люди не ремствують. Вони просто хочуть розуміти, на якому вони світі, на що їм можна розраховувати і на кого сподіватися. Шок перших трьох місяців війни минув, і зараз хочеться знати, що робити і за яким алгоритмом. Але це все іще в пропесі — і на державному, і на місцевому рівні.

А тим часом на людських городах, засаджених із запізненням, зійшла картопля та огірки, висаджено помідори, дозрівають полуниця та черешні. Життя бере своє. ■

Валентина РОЗУМЕНКО

Буча розташована всього за 24 км від Києва. До 24 лютого це було надзвичайно гарне та доглянуте місто, що потопало в зелені соснових лісів і парків. Про це мальовниче і затишне українське містечко поблизу столиці навряд чи чули щось за межами України. Та на початку квітня його назва облетіла шпальти усіх провідних газет світу. Звірства, які чинили в місті окупанти від початку повномасштабного вторгнення і до 31 березня, шокували і жахнули навіть тих, хто не зовсім розумів, що відбувається в Україні. Після деокупації одним із перших до міста ввійшов ексначальник сектору оборони Бучі, Ірпеня та Гостомеля, заступник командира 133-го батальйону тероборони Ігор Кім. Він професійний військовий, служив у Національній гвардії України, Центрі спеціальних операцій, офіцеру запасу ЗСУ. Розумний, досвідчений, стриманий, чудовий організатор, з великим військовим досвідом — Ігор Кім формував підрозділи розвідки та піхотні, мотопіхотні з'єднання і дуже добре знав, що, тільки знищуючи окупантів та їхню техніку, можна змусити тікати загарбників з наших територій. Із 2017 року до початку активних бойових дій наш співрозмовник займався соціальними та комерційними проектами. Він одним із перших зайшов на вулицю Яблунську за блокпостом «Жирав» і побачив десятки вбитих цивільних людей. Звірства окупантів уже ввійшли до історії як «бучанська різанина», про яку говорить увесь світ. Лише путін стверджує, що все це «постановка і провокація».

Різні джерела інформації, впливові ЗМІ й навіть деякі українці досі переконані: росія сама пішла з Київської та Чернігівської областей. Чи й справді сама?! З цього питання розпочинаємо бесіду з моїм співрозмовником.

Доходило до того, що окупанти поміж себе стрілялися

— Поясню ситуацію щодо звільнення Київської області. Вважають, що росія зробила такий «благородний» крок, залишивши територію на півночі Києва. Це неправда! — переконаний Ігор Кім. — Вони змушені були залишити, бо зазнали значних втрат. Уже через два-три дні після того, як перші російські війська ввійшли в Україну, наші військові знищили колону танків і бронетранспортерів окупантів, що рухалися Бучею до Києва. Конвой знищили під час однієї з перших українських засідок, що зупинили наступ росіян. Рашисти йшли на Київ з бравадою. Мабуть, їхнє військове керівництво запевнило, що їх там ніхто не зупинить, і вони ледь не маршем зайдуть на Хрещатик. Та їм добряче «втерли носа». Наша артилерія усе філігранно поклала.

Москалі не втримали ситуацію, не очікували на такий серйозний опір. Маючи проблеми з тиловим забезпеченням, зрозуміли, що успішність їхньої операції щодня знижується через великі втрати і все менше перспективи, аби пройти річку Ірпінь. Тому вони втекли! «Велика» армія росії програла у битві за Київ, який збиралася взяти за три дні. У військовій справі завжди є співвідношення сил і засобів для тих військ, хто штурмує, і тих, хто обороняє. Оскільки ми були в обороні, перевага і місцевість були на нашому боці. Штаби чітко розуміли, що чим довше вони залишатимуться на київському напрямку, тим більші втрати нестимуть. І коли перевага для штурму наших позицій втратила свою доцільність, оскільки наших з'єднань ставало більше, а з'єднання ворога зменшувалося через ефективність роботи ЗСУ та погане планування зс рф, ворогу нічого не залишалося, як покинути свої позиції. Але вони залишили їх підготовленими для ймовірного повернення.

Звісно, що рашисти зайшли на нашу територію повноцінними силами, з військовими засобами ураження, маючи хороше озброєння, проте головною їхньою проблемою була логістика. І вони не чекали такого сильного опору з нашого боку. Водночас думаю, що в їхній системі підготовки наступу були крадіжки й корупція, які також вплинули на процес озброєння. Та й воювати керівництво рф прислало аморальних та деморалізованих рашистів. Ймовірно, у великому поспіху окупанти мали бригади, бо на Київському напрямку вони були з трьох національностей: росіяни, буряти та кадіривці. Це недопустимо в армії.

Думаю, що в їхніх діях була етапність наказів від керівництва. Спочатку війська рф мали зайти як «асвабадітелі», а мирне населення — саме так їх зустріти. Це видно з того, як просувалися ці колонні: вони їхали, як на паради, що дозволяло «накривати» їх у дуже великій кількості. Тоді окупанти навіть якесь продовольство завозили. Цей етап не спрацював — змушені були змінити тактику.

Був етап вивезення цивільного населення в Білорусь. Збирали людей машинами, транспортували до кордону, частково і вивезли. Коли я був головою військово-цивільної адміністрації, одразу відкрив ЦНАП — і туди масово пішли заяви: «з такого населеного пункту в мене забрали чоловіка, дружину, повезли в сторону Білорусі».

Уже в середині березня рашистам почали добряче давати «по носі», не дозволяючи перейти річку Ірпінку. Окупанти зазнали великих втрат. І це вплинуло на їхню психіку — доходило до того, що вони поміж себе стрілялися, про це розповідали місцеві.

Ми силами військової частини А7299 на початку організували оборону позицій, потім — прикриття переправи. Через нашу переправу в Ірпінь та Бучу потрапляли Збройні сили України та силові підрозділи. В основному оборону там забезпечувала 72-га бригада під командуванням «Граніта» — дуже талановитого офіцера Владислава Наляжного, заступника командира бригади. Тому нашим первинним завданням було підсилити 72-гу бригаду на певних позиціях. Потім отримали завдання не дати противнику обійти по заплаві річку Ірпінь і зайти в тил нашим основним опорним пунктам. Великою проблемою для рашистів стало перейти ту річку — їх прицільно крила артилерія ЗСУ, тому велика кількість підвозу забезпечення була знищена на шляхах просування противника.

В окупантів не було сил і засобів, щоб штурмувати столицю

У містечках Буча, Ірпінь, Гостомель ми нарахували спаленої рашистської бронетехніки понад 200 одиниць. Дуже багато підбитої техніки стояло на вулицях міст. Водночас наші підрозділи відібрали в них чимало бронетехніки. Кожна одиниця має екіпаж 3-7 осіб. Приблизно можемо підраховувати, скільки їх згоріло. Крім того, під час боїв було знищено багато піхоти. Таким чином можемо скласти загальну кар-

«Окупанти спалювали українських жінок і дітей, якщо не в крематоріях, то в їхніх помешканнях. У будинок закидали багато таких небіжчиків і запалювали, щоб замести після себе сліди».

тину щодо втрат військовослужбовців рф тільки в Київській області.

Їхня «міць» зменшувалася. Навіть в останній тиждень на півдні міста Ірпеня вони вже вкопувалися в землю, починаючи від пожежно-випробувального полігона «Куба» поблизу Дмитрівки, — поробили там земляні позиції для оборони. Всі ці чинники є доказом того, що в окупантів не було сил і засобів, щоб штурмувати столицю. Ми «Кубу» згодом зачистили повністю.

Я, напевно, навів чимало доказів того, що рашисти зрозуміли: або їх там доб'ють, і вони втратять цілу армію, або їх має вивести керівництво рф. Вивели, бо злякалися! Щоб у подальшому ці вцілілі підрозділи перегрупувати і відправити на схід — сформувати основний кулак.

Зазначу, що, коли вони втікали зі своїх позицій (у поспіху навіть покидали там свої речі), їх дуже добре «попрасували» наші захисники аж до Чорнобиля. Багато було спалено їхньої техніки та бронетехніки, в кузовах яких вони везли награвоване у цивільного населення. В підбитій російській техніці знаходили вже вигорілі пральні машини, холодильники та інше крадене майно. Справжні мародери, а не друга армія світу!

Після втрат рашисти зрозуміли, що

ОБОРОНА СТОЛИЦІ

«Рашисти або їх там або мусять»

Заступник командира 133-го батальйону тероборони Ігор Кім одним із перших зайшов у деокуповану Бучу. Про звірства рашистів та причину їхнього відступу з Київщини він розповів «УМ»

Igor Kim.

північ, схід і південь одночасно їм не осилити. Взяти Київ нахрапом у них не вийшло. Тому командування, щоб не втратити остаточно з'єднання зс рф на Київському напрямку, почали виводити їх під прикриттям. Зазнавши втрат, вони просто тікали з нашої території.

Терор — це була тактика для залякування українців

— Масові вбивства в Бучі, суцільний терор свідчать, що це не були випадкові дії чи вчинки окремих військових, а була тактика чи навіть стратегія росії для заляку-

на якому ростуть охочі воювати. Водночас там звичайні люди живуть дуже бідно, середньостатистичні доходи росіян — зовсім невеликі. Тому війна для окупантів — майданчик доходів.

Так і формується бойове крило, яке, крім того, що хоче воювати і захоплювати, мов та дика орда, нещадно мародерить. Сіяти, вести бізнес, створювати щось своїми руками росіяни не вміють. Ці руки тільки зброю здатні тримати і красти. Якщо проаналізуємо війни в Грузії та інші — це в основному війна за територію та геовплив, які супроводжувалися грабунками.

Рашистам це втовкмачують у голови імперські амбіції, що вони є якийсь особливий народ. Що в них — друга у світі армія. Саме така інформаційна політика та постійне підживлення на екранах телебачення формує їхню свідомість. Вони стають маргіналами.

Маргіналам нічого не потрібно. Певні рашистські структури їм нав'язують свої «законо», а ті не вміють і не здатні аналізувати та дуже швидко змінюють свої думки. Їхня поведінка виходить за межі правил і рамок, прийнятих у соціальних групах, тому вони жорстокі та неадекватні. Я вам більше скажу, рашисти не тільки самі гвалтували, а й доходили до того, що сплювали місцевих маргіналів і заставляли їх гвалтувати місцевих дівчаток. На окупованих рашистами територіях коїлися серйозні жахи — реальні звірства. Щоб вчиняти такі злочини, в голові мають бути якісь певні зрушення. На здорову голову такого робити не будеш — вбивати людей і спалювати тіла, гвалтувати жінок, дітей тощо...

У Бучі в братській могилі біля церкви Андрія Первозванного знайшли тіла 67 осіб — цивільних та військових. Там відбувалися масштабні звірства. Загарбники навіть своїх військових спалювали. Там усі були виконавці, бо ті, хто ними керував, напевно, теж були такими, як і ті, хто виконував накази. Уже тікаючи з Бучі, вони повертали дуло танка і стріляли в звичайний житловий будинок — просто так! Щоб завдати більше шкоди інфраструктурі містечка! Найстрашніше, що ті, хто чинив злочин геноциду в Бучі, можуть знову робити це в інших містах.

■ ОБОРОНА СТОЛИЦІ

зрозуміли: доб'ють, утікати»

Зруйноване місто - зруйновані людські долі.

У стічній канаві лежали трупи мешканців довколишніх будинків

— У мене в підпорядкуванні було 250 осіб, — каже Ігор Кім. — З більш підготовлених я зразу ж сформував основне бойове крило. Створив дві роти. Центрального управління в нас не було аж до 10 березня, відповідно і забезпечення не отримували. Там було холодно, голодно, всі перебували у великому стресі. 24 лютого ми своїми силами і засобами та з допомогою друзів і знайомих, які були в той момент у Центрі реабілітації «Ярміз», колеги, побратимів-пенсіонерів, Фонду Сергія Притули, фонду «Військове братерство», ГО «Створи себе сам» шукали і закуповували необхідну амуніцію й обладнання.

Своїх людей поставив на пости, щоб спостерігали, бо зброї не було. Офіцерам розвідки я ставив завдання, і вони безпосередньо підсилювали потрібною інформацією спецпідрозділи ЗСУ та місцеву самооборону до 27 березня. Колона, яка була спалена по вулиці Вокзальної із допомогою байрактарів, — частково наша дотична робота. У Білогородці наші ЗСУ створили Центр управління байрактарами, а ми допомагали інформацією.

25 березня мені доповіла наша розвідка, що москалі почали рух зі своїх позицій. Саме з 25 до 27-го нас потужно й щільно крили загарбники. В цей же період російські війська починають відходити зі своїх позицій. Я наказав нашим перегрупуватися і також відійти. Бо розумів, що будуть накривати саме наші позиції, координати яких у них були. Так і сталося, як тільки ми відійшли.

27 березня вони «шурували» по моїх позиціях так щільно, що після першого ж обстрілу в нас було троє поранених. Розвідка поінформувала, що не бачить противника — залишені речі на позиціях, нікого немає. Я доповів начальнику сектору оборони. 27 березня нас відправили на перегрупування з позицій, а туди зайшла 72-га бригада.

У подальшому зрозуміли, що противник із втратами залишив позиції. Наша артилерія добряче «попросувала» їх.

Вже 14 березня там з'явився сектор 1, у який і ми входили. Почалося масове насичення всіх позицій і особового складу.

А 28 березня ми з розвідкою вирушили в Бучу.

Російські війська стояли в мікрорайоні Склозаводський, біля прохідної склазаводу і контролювали шлях по вулиці Яблунській аж до Вокзальної, де й проводили зачистки. Ми дізналися, що росіяни заходили в кожне подвір'я, шукали «нацистів», зброю. Ми пройшли ці вулиці. Там найбільше було 200-х... Маю оперативне відео, зняте, як тільки ми заїхали. Бачили цивільних людей, які лежа-

ли вздовж цих вулиць аж до промислового району, де була артилерія рф.

Повторюся, найбільше мене вразило страчене цивільне населення, ще й у такій кількості... З 2014 року я не бачив міста, де було знищено, а саме розстріляно, стільки мирного населення. Ще раз підкреслюю — розстріляно. І не під час активних бойових дій, а спеціально, насильно, агресивно.

Ми там зустріли перших людей, які до нас виходили з підвалів. На них важко було дивитися. Особливо жахливо було за залізницею — це як з Ірпеня заїжджати на Яблунську вулицю — там у стічній канаві лежали трупи мешканців довколишніх будинків. Ми ще допомогли евакуюватися декільком сім'ям. Далі за залізницею — там «мрак», замінована територія. Визначили заміновані точки і наклали на карту для подальших розминувань.

Місцеве самоврядування знаходили по підвалах

Перший час на мене було покладено обов'язки щодо оборони і відновлення міста Буча. З перших днів повномасштабного наступу ми виконували бойові завдання від позиції «М'яч» — це перехрестя окружної дороги з Пушчею-Водицею — і до заплави річки Ірпінь. Було створено оперативні штаби — цивільний та військовий. Під час активних бойових дій, коли ворог зайшов у Бучу, я почав збирати представників місцевого самоврядування, проводити наради, брифінги. Після того як ворог відійшов, ми створювали робочі групи з розмінування, збору тіл, фіксації злочинів, з наведення правового режиму та соціально-гуманітарних питань і, звісно, в першу чергу щодо оборонних питань. Таким чином намагалися організувати місцеве самоврядування та робочі групи. Кого могли, знаходили по підвалах.

Ми фактично сформували в місті правоохоронні та комунальні напрямки, налагодили медичну й гуманітарну допомогу. Почали випускати слідчі групи, які фіксували російські злочини. Спільно з СБУ створили фільтраційні центри, розробили оперативні методички для роботи в фільтраційних центрах.

Організувати все вдалося фактично за сім днів...

7 квітня був створений окремий район оборони — Буча, Ірпінь, Гостомель, який мені доручили. Головне завдання — обороноздатність. Ми почали створювати оборону на висотках, бо не мали гарантії, що туди не повернуться рашисти. Тому створювали укріпрайони, щоб ефективніше обороняти всі міста. Як тільки запрацювали органи самоврядування, 14 квітня я їм усе передав. Вважаю, на той момент ми зробили все, що змогли. ■

Тут був російській ваня.
Фото з особистого архіву Ігоря Кіма.

■ ПЕРЕДПЛАТА-2022

Інтернет для всіх — газета для обраних

Передплатіть «Україну молоду» на друге півріччя

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги.

Хто з вас, шановні читачі, не встиг оформити передплату на 2022 рік чи не продовжив її на друге півріччя, це можна зробити найближчим часом — до 18 червня, і ви отримуватимете газету з липня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу PressReader

Передплатна вартість «України молоді» на 2022 рік:

на місяць — 57 грн. 08 коп.,
на два місяці — 114 грн. 16 коп.,
на квартал — 171 грн. 24 коп.,
до кінця року — 342 грн. 48 коп.

Передплатний індекс — 60970

Для організацій, юридичних осіб:

на місяць — 72 грн. 08 коп.,
на два місяці — 144 грн. 16 коп.,
на квартал — 216 грн. 24 коп.,
до кінця року — 432 грн. 48 коп.

Передплатний індекс — 01555

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 4 грн., на два-три місяці — 9 грн., на чотири-шість місяців — 11 грн.

■ ПИЛЬНУЙ!

Не підходити, не торкатися, не пересувати

Правила поведінки з підозрілими предметами

Управління з організації пожежно-профілактичної діяльності в державних установах ГУ ДСНС України в м. Києві закликає бути уважними, щоб не постраждати від вибухонебезпечних пристроїв, якими всіяла російська армія українські території за час повномасштабної війни.

У разі виявлення вибухонебезпечних пристроїв закликають:

1. Негайно повідомити чергові служби органів внутрішніх справ, цивільного захисту за номерами «102», «101».

2. Не підходити до предмета, не торкатися й не пересувати його, не допускати до знахідки інших людей.

3. Припинити всі види робіт у

районі виявлення вибухонебезпечного предмета.

4. Не користуватися засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух).

5. Дочекатися прибуття фахівців, указати місце знахідки та повідомити час її виявлення.

Пам'ятайте! Одна з основних причин нещасних випадків із вибуховими пристроями — грубе порушення елементарних правил безпеки. ■

Управління з організації пожежно-профілактичної діяльності в державних установах ГУ ДСНС України в м. Києві.

Іван Франко
український поет

**Ти, брате, любиш Русь, як хліб, як кусень сала.
Я ж гавкаю раз повз раз, щоби вона не спала.**

Борис ВАСИЛЬЧЕНКО, учасник Другої світової війни

У листопаді 2021 року Дмитрій Гордон провів бесіду з лікарем Комаровським. Проаналізувавши стан речей у державі, прийшли до згоди, що вони, за їхнім власним висловом, «лохонулись», коли підтримали Зеленського на президентських виборах, самокритично назвали себе «лохами» і констатували, що Зеленський уже далеко не той, яким вони знали його до виборів, що зараз «Зеленський всьо», як президент він себе вичерпав. А раніше Гордон стверджував, що Зеленський ледь не «врятував» Україну від «аморального» Порошенка. Особисто я, як і мільйони українців, дещо іншої думки про п'ятого президента.

«Петр ... (скала, камень)», — написано в «Библейской энциклопедии» (Москва, 1891 р.). «Армія, мова, віра», — це програма і гасла, які Петро Порошенко досить успішно здійснив і вже завдяки яким увійшов в історію. Навіть затятий українофоб не може нічого заперечити чи протиставити цьому, а для українця це святе. І якби Зеленський продовжив, як головне завдання, політику Порошенка на подальшу розбудову армії, а не на «велике будівництво», характер сучасної Вітчизняної війни України з росією (а саме так, бо путінська росія, як колись гітлерівська Німеччина, поставила собі за мету знищення нашої Вітчизни) міг би бути іншим... А ще Порошенко — це Томос, у результаті якого наша церква, звільнившись від ярма азійського християнства московії, в яке вона, як у біду, потрапила 1685 року, стала рівною серед рівних у православному світі. А ще Порошенко — це конституційний життєвий шлях України — Європа, НАТО. А коли хтось паплюжить Порошенка, мені пригадується вислів М. Амосова: «Суспільство хворе аморальністю, і найбільші свині вимагають від інших людей, аби ті були ангелами». А ще американське: «Тому, що ти бачиш на власні очі, вір лише наполовину, що чуєш на власні вуха — не вір нічому». Порошенко не був безгрішним, але де, коли, який керівник держави не припускався помилок? Як писав Олександр Довженко, один бачить у калюжі бруд, а інший в ній — відображення зірок. Усе залежить від людини, від її культури, шляхетності.

Як в Ізраїлі не буде

Але Гордон не був би самим собою, якби не підняв тоді свою улюблену тему «О русском языке и русской культуре». «Что делать с языком?» — патетично запитує Гордон у співбесідника і отримує відповідь від Комаровського: чинити, як в Ізраїлі, де «русский язык — один из государственных». Гордон при цьому задоволено хмикнув, а Комаровський, очевидно, забув, що Україна — не Ізраїль, що Україну оточує її смертельний ворог — монголо-московська орда, так звана росія, а всередині нашої країни працює найнята ордою потужна п'ята, від завжди п'яного московського попа до фракції у Верховній Раді, колона. І «второй государственный» — один з елементів «русского міра», потужна зброя в руках монгола-москаля (вимоги «денацифікація», тобто відмова від своєї ідентичності, мови, тисячолітньої культури, суцільне зрощення України, перевтілення українців у «єдиний народ», тобто неслов'ян-москалів (здаємо Марковсе «і взагалі вони (московити) не слов'яни»).

Далі Гордон зазначив, що він відрізняє путіна від «великої русської культури і великого русского языка», яким він хоче спілкуватись в «этой стране». Відзначимо, що й ідеологи «п'ятої колони» набагато частіше вживають термін «эта страна», ніж малопримне ім слово «Україна». А стосовно «языка»... Говорив Солженіцин: «Русский язык — зеркало нашей души (іхньої душі!). Он загажен. С языком что-то ужасное». (ТБ «Останкино» 05.09.1994 г. 20-45).

Схоже, що Дмитрій Гордон дещо запозичив ставлення до «второго государственного» в іншого Дмитрія — Табачника. Щоб не бути голосливим, зупинімося на питанні про «досягнення» останнього на мовній ниві, не зачіпаючи інших сторін діяльності цього одіозного політика.

Дмитро Табачник був керівником виборчого штабу Кучми в боротьбі за президентське крісло, одним із гасел передвиборчої компанії того штабу було надання в Україні російській мові статусу державної. І це «спрацювало», особливо на сході та півдні України. Але якби сталося «по Табачнику», то в Україні (як у сусідній Білорусі, де російська — друга державна) друга стала би першою (як тепер у тій-таки Білорусі), а українська поступово стала би мертвою мовою. Пам'ятаю Світовий конгрес українців 2006 року в Києві. Виступає громадянин Білорусі й каже, що мова корінного народу в його країні, яка тільки несміливо почала пробивати собі життєву дорогу після проголошення незалежності Білорусі, практично зникла з ужитку після проголошення Лукашенком «второго государственного».

Далі «всесильний Діма» (настільки веселий, що, як зазначив у своєму щоденнику Олесь Гончар, не пустив його (Гончара!) на прийом до президента Кучми) займав посади глави адміністрації президента, віцепрем'єр-міністра, міністра в урядах Кучми та Януковича, був членом політради Партії регіонів, разом із московськими урядовцями мав намір переписати історію України.

Але для повнішої характеристики «всесильного Діми» надамо слово колишньому в'язню комуністичних концтаборів, у часи незалежності — Герою України, академіку, міністру культури, уродженцю Донбасу, автору книг, що не втратили своєї актуальності і в наші дні Івану Михайловичу Дзюбі. Зокрема, він так характеризує «діяльність» Табачника у книзі «Прокислі «щі» від Табачника»:

«На посаді віцепрем'єр-міністра з гуманітарних питань Табачник не відзначався адекватним розумінням спектра проблем української культури.

НЕ ДУРІТЬ БОГА!

Мова сьогодні стала зброєю українців.
Фото з сайту bbc.com.

Переможемо

Роздуми після прочитання книги Івана Дзюби «Нагнітання мороку. Від чорносотенців початку ХХ століття до українофобів початку століття ХХІ» та перегляду телешоу двох, за їхнім власним визначенням, «лохів»

Втративши цю посаду, Табачник занурюється в політичну суєту сумнівної якості, не шкодуючи часу й сил виступає на різних телешоу як борець із «режимом» президента Ющенка та публікує численні статті в газетах «2000», «Київський телеграф», «Сьогодні». Повернувшись знову до влади, зажив слави головного ідеолога і мало не філософа Партії регіонів. Табачник виразно виявив свою войовничість у ставленні до того, що він довільно називав українським націоналізмом.

Звинувативши в націоналізмі тих, хто був рушієм українського відродження, Табачник паплюжить Скрипника, Шумського і Миколу Хвильового.

«Нині про Хвильового, — пише академік, — є велика наукова та фактографічна література, використано матеріали з архівів ЧК — ГПУ. Якими ж даними може Табачник підтвердити «палаческое прошлое» Хвильового, який «занимався массовыми казнями заложников и проведением в жизнь политики красного террора». Дайте докази, покажіть документи. Вибачайте, Табачнику, Хвильовий — не вашого масштабу постать, не така величина в українській історії та літературі, щоб можна було отак простісінько плести про нього що завгодно. Подайте докази, ваше благородіє...»

Називаючи українську мову галичанськими діалектом (зараз цю тезу повторює путін), Табачник, «з галичанобобі почавши, нею ж і закінчує свою статтю» («Право на бесчестие»). На думку Табач-

ника, «Україну ведуть по пути насильственного навязывания неприемлемого для подавляющего большинства ее населения пещерного галицкого национализма». (Хіба це не є подарунок путіну та всій прокремлівській камарильї?).

Подібно Табачнику паплюжити галичан за те, що вони протягом століть не втратили своєї ідентичності, зберегли свою мову, пробував і Солженіцин, автор твору «Как нам обустроить Россию», де пропагував «винайдене» московськими попами гасло «Россия, Украина, Беларусь — святая Русь». Так, у своєму вступі на сесії Верховної Ради СРСР у 1990 році він говорив щось подібне до того, що нині повторює путін: «Український язык — изобретение австрийского генштаба в годы Первой мировой войны».

Борис Олійник, який тоді був депутатом тієї Ради, опонуючи Солженіцину (та й нинішнім горе-табачникам), заявив з високої трибуни: «Та у ніжки треба кланятися галичанам за те, що вони не дозволили себе ополучити чи онімеччити, зберегли рідну мову, залишилися українцями, на відміну від тих, кому «какая разница, на какой мове гаварить!».

«Не будемо зневажати галичан за те, що вони добріші і культурніші за нас», — писав Олександр Довженко.

Будучи при владі, Табачник довго ще лютував. Його політичними союзниками стали лідер комуністів Симоненко та Крючков, у співавторстві з останнім він написав книгу «Фашизм в Украине: угроза или реальность?».

Політична кар'єра Табачника стрімко покотилася донизу після того, як під час одного з його виступів до столу президії, за яким сидів міністр уряду Азарова Табачник, підійшла киянка студентка і букетом квітів, як брудним вінником, тижнула ним у пику «пенсне з борідкою». Такою була оцінка «діяльності» «всесильного Діми».

Без Пушкіна світ прожив би

Але повернімося до теми «второго государственного» і розглянемо питання культури та мови «великого русского народа», — про функціонування яких в Україні так піклується пан Гордон. Отже, культура, як пише «Большая советская энциклопедия», «это образование, просвещение, развитие искусств, наук, философии и т. д.».

Розглянемо одну зі сторін тієї культури, яка так припала до серця Гордону — мистецтво росії (про культуру Європи пан Гордон, мабуть, або дуже мало знає, або відверто її ігнорує) і порівняймо його з мистецтвом Європи, пославшись на думку авторитетів, проти яких навряд чи щось може сказати не тільки Дмитрій Гордон, а навіть і сам ексміністр культури в уряді Азарова — Дмитрій Табачник.

Не буде перебільшенням сказати, що, попри окремі огріхи, потужним рушієм розвитку мистецтва епохи Відродження була католицька церква. Це саме завдяки декільком очільникам (папам) цієї церкви було побудовано собор святого Петра в Римі та безліч культурно-мистецьких пам'яток по всій

Європі (крім, звичайно, Моксель-московії, а з XVIII ст. — росії).

Про храм святого Петра так говорить найвидатніший естет Європи Стендаль: «...Нет ничего, с чем можно было бы сравнить эту очаровательную постройку. Для того, кто не видел собора св. Петра, всякое описание бесполезно».

Порівняємо храм св. Петра з головною культовою спорудою російської церкви — храмом Христа Спасителя у Москві. Але спочатку дещо про церкву та культуру московії взагалі. У статті «О ничтожестве литературы русской» (раджу шанувальникам «великой русской литературы» прочитати ту статтю! — Авт.) Олександр Пушкін пише: «Долго Россия оставалась чуждою Европе. Приняв свет христианства от Византии, она не участвовала ни в политических переворотах, ни в умственной деятельности римско-католического мира... Татары... завоевав Россию, не подарили ей ни алгебры, ни Аристотеля... не благоприятствовали свободному развитию просвещения. Когда Европа была наводнена неизмеримым множеством поэм, легенд, сатир, романсов, мисте-

него, не приобщили ни одной идеи к массе идей человечества...».

Характеризуючи російську літературу, пізніше Белінський трактував, що якби не стало Байрона, чи Гейне, Європа здригнулась би, але якби не стало Пушкіна та й усієї російської літератури, Європа цього й не помітила б.

Культура росії — то культура «іногородців»

Говорячи про культуру росії, треба зазначити, що то була культура, яку творили «іногородці» (вислів В. Леніна). Зокрема, вирішальну роль у розвитку російського живопису відіграли у XVIII ст. українські художники В. Боровиковський, А. Лосенко та Д. Левицький, які походили «з місцевості й середовища, набагато культурнішого, ніж тодішній Петербург і навіть вищі верстви петербургського суспільства. Левицький був родом (як і Боровиковський і Лосенко. — Авт.) з Малоросії» (А. Бенуа. История русской живописи в XIX ст.).

Як слушно відзначає професорка з Петербурга Тетяна Таїрова, вся російська культура від Петербурга до То-

Калашнікова, того населення «подлец и насильник») — спочатку ножака, а згодом автомат Калашнікова, який вони, до речі, поцупили у німців, про що писав Юрій Ілленко у «Доповідній Апостолові Петру». Росія методично нищила професорів Преображенських та плодила Шарікових і Швондерів.

«Не путін керує російським народом... а народ ним. Народ, якому не потрібні ні Герцен, ні Толстой, ні Сахаров — ці чужорідні ворожі елементи; російський народ іще раз довів, що вклоняється царям і тиранам: що більше крові на них, то більше до них поваги й схилення перед їхньою пам'яттю», — пише Юрій Щербак у книжці «Зброя судного дня».

Мова — національна безпека держави

Але головне, на чому налягають і «лохи», і їхні «папередніки», це «второй государственный» для «русскоязычного населения», яке «захищає» в Україні путін. Та чи потрібен такий захист отому «населенню»? Блаженіший Любомир Гузар говорив, що неважливо, якою мовою го-

ховної життя, починаючись далеко за границями історії» (журнал «Москва», №3, 1982, с. 145).

Але не все так погано в нашому домі. Ще геніальна Леся Українка писала про народ, який не «звик носити кайдани». Бо ж «сучасний українець — це син нації, яка стоїть на верховинах сучасної культури», а голошував Максим Рильський.

Мова для кожного народу — то святе. Мова — національна безпека держави. Син невеликого, але гордого дагестанського народу, який московія по-звірячому нищила, Расул Гамзатов писав про свою синівську любов до матері-вітчизни та рідної мови: «Для мене мова народів — як зорі на небі. Я не хотів би, щоб усі зорі злилися в одну величезну, на пів неба зірку... Нехай у кожного народу буде своя зірка. Я люблю свою зірку — мою рідну аварську мову».

Післямова

Спитав я у свого друга, чи загрожує нам тотальна русифікація. Він відкрив томик Олександра Потебні і прочитав: «Денаціоналізація (русифікація) сводится на дурное

Москва Ординська», Володимир Винниченко «Відродження нації», Юрій Щербак «Україна в епоху війномиру», Павло Штепа «Московити» тощо і навіть російські (Карамзін, Покровський, Вітте, Віктор Єрофеев «Енциклопедія російської душі»).

Цікаво, чи читали цих авторів Табачник і Гордон? Мабуть, ні, бо «якби вчилися так, як треба», «то й мудрість би була своя, а то залізли аж на небо, і ми не ми, і я — не я!». «Дурить себе, та не дурить бога!» — застерігає Пророк Тарас.

А ще, каже наостанок друг, у нас є оплот українства — Галичина та Волинь. А ще інтелігенція, про яку поет сказав: «Есть (в Україні) інтелігенція, ви думали нема? Есть! Не маса індеферентная, а гордість її і честь!».

А ще є код нації — «Бог — не без милості, козак — не без долі!». І це — запорука наших перемог!

А поки що слово Ліні Костенко:

*І жах, і кров, і смерть, і відчай,
І клекіт хижої орди,
Маленький сірий чоловічок
Накоїв чорної бід.*

*Це звір огидної породи,
Лох-Несс холодної Неви.
Куди ж ви дивитесь, народи?!
Сьогодні ми, а завтра — ви.*

Р. С. Здібний журналіст, чистісінської води інтелігент-індивідуаліст, Дмитрій Гордон, говорячи російською мовою, хоче того чи ні, зневажає мову народу, серед якого він живе. Вихвалючись своїми «чесно зароботаними» мільйонами доларів, він не може похвалитися, який внесок він зробив, скільки пожертвував на розвиток культури, мистецтва «этой страны». Як, до речі, і його друзі — брати Суркіси або Ярославський чи Коломойський. Дуже шкода, що ні Гордон, ні його друзі-мільйонери у шляхетних діях і близько не можуть наблизитися чи порівнятися з Терещенками, Ханенками, Смиренками, Бродькими, а в наші часи — з Віталієм Портніковим та Володимиром Гройсманом, Рінатом Ахметовим, які, спонсоруючи розвиток культури та, зокрема, мистецтв, залишили потужний позитивний слід в історії культури України. ■

З ЄДИНОЮ УМОВОЮ

рий и проч., старинные наши архивы... кроме летописей, не представляют никакой пищи любопытству изыскателей».

Про головний храм росії пише Марієтта Шагініан у творі «Тарас Шевченко»: «По достоинству оценил он (Шевченко) бездарную казенщину К. Тона, построившего так называемый «храм Христа Спасителя». Вернувшись из ссылки и увидя храм, Шевченко резко отрицательно высказался о нем в своем дневнике (19 марта 1858 года): «Храм Спаса вообщем, а главный купол в особенности, безобразен. Крайне неудачное громадное произведение, похожее на «толстую купчиху в золотом повойнике».

Коли я оглядав головний храм у Кремлі, де знаходиться вкрадена московитами у нас головна ікона росії — Вишгородської богоматері, а згодом познайомився з заново побудованим після його руйнації храмом Христа Спасителя (до того я вже мав щастя оглянути собор св. Петра в Римі, а в ній — скульптурну групу «П'єта» Мікеланджело та зображення нашого Володимира Великого), пригадалася характеристика мистецтва московії, яку дав Стендаль: «...Греческую живопись, которую в 1812 году мы видели в Смоленске и Москве. По-видимому, у нынешних греков искусство не ушло дальше простого ремесла... их цивилизация не продвинулась вперед ни на шаг со времен крестовых походов... душой они по-прежнему низки».

Самі росіяни, зокрема П. Чаадаєв і В. Белінський, досить самокритично та об'єктивно оцінили культуру своєї країни. «Письмо» Чаадаєва... отрицало за русским народом право на будущее и произносило резкий приговор всей русской культуре, «отшельники в мире, мы ничего ему не дали, ничего не взяли у

больська у XVIII ст. творилася вихідцями з Києво-Могилянської академії. Так само творили «русскую» культуру XVIII ст. італієць Растреллі, у XIX — француз Карл Брюло (у них Брюлов), який практично все життя провів у Європі і на російські теми не написав

ворить громадянин України, важливо, як він любить Україну. Та чи потрібна була громадянам України пропаганда отих новітніх «пророків», як це робилося на деяких телеканалах?

Нині проблема виживання України набула планетарного

Характеризуючи російську літературу, Белінський трактував, що якби не стало Байрона чи Гейне, Європа здригнулась би, але якби не стало Пушкіна та й усієї російської літератури, Європа цього й не помітила б.

практично нічого. Навіть портрет імператора Ніколая I писати відмовився.

Культура росії — то культура невеликого прошарку «іногородців». Італієць Растреллі, француз Монферан, вірменин Айвазян (Айвазовський), грек Куїнджі, українці Феофан Прокопович та Дмитрій Ростовський, Гоголь, Чехов та Достоевський, Чайковський та Глінка. Прикладів — безліч! Але Європа їх майже не знає, а якщо і знає, то хіба що літературу (Лев Толстой та ще два-три прізвища). В жодному музеї світу, чи то музей Ватикан (де твори мистецтва зберігаються у 1 тис. 50 залах, а щоб пройти по всіх тих залах, треба подолати відстань 7 тис. 500 метрів (для порівняння: Ермітаж у Петербурзі — 350 залів, «Третьяковка» — 50), чи Британський музей, чи Прадо, чи музей Метрополітен у США не має картин ні Сурікова, ні Васнецова, ні скульптур Каньонкова, ні будь-якого іншого творця російського мистецтва. «Нищету твою видеть больно», — писав Сергій Єсенін про росію взагалі і про її культуру зокрема.

А культуру народу (народ — це, за визначенням В. Леніна, «русские дураки», які складають дев'ять десятих населення, а головний «герой»

масштабу, нині «Гримонить над світом люта битва, за твое життя, твої права» (Василь Симоненко). А «русскоязычные Мойсеї» об'єктивно ллють воду на млин нашого ворога.

«Варвар означает чужестранца, не говорящего языком туземной страны», — читаємо в «Библейской энциклопедии» (Москва, 1891, с. 108).

«Людина, яка розмовляє російською мовою в Україні, не тільки не знає, що таке культура, вона навіть не знає того, що вона того не знає», — говорив мені народний артист, Герой України Богдан Ступка. Такої ж думки дотримується і народний артист, теж Герой України Анатолій Паламаренко. «Дурноголові тепліні, хахли», які не знають і не хочуть знати, що «нації помирають не від інфаркту, спочатку їм відбирає мову», писала Ліна Костенко. І саме до помірання нації підштовхують нас наші сучасні «русскоязычные «пророки».

Про значення мови, рідного слова для шляхетного, протилежного варварству, виховання людини говорив похований на території Видубецького монастиря великий педагог Костянтин Ушинський: «Язык народа — лучший, никогда не увядающий и вечно вновь распускающийся цвет всей его ду-

воспитание, на нравственную болезнь... ослабление энергии мысли, на мерзость запустения... безнравственность, оподление». Виходить, українці зрозуміли, що русифікація для українців — то є зло! І поступово, але впевнено починають розуміти, що московити

ніколи не були слов'янами, що вони — татари, про що писали і європейські вчені (Маркс, Енгельс, Вольтер, Кюстін «Прада про росію», Збігнев Бзежинський), і українські автори (Володимир Білінський «Країна Моксель або Московія,

■ ДО РЕЧІ

Український президент Віктор Ющенко неодноразово як приклад наводив єдність поляків перед зовнішньою і внутрішньою загрозою: «Поляк — еден!». І закликав до цього українців.

Про те, як загарбницькі плани Москви розбились об польську єдність у 1920 році, пізніше згадував уродженець села Янов Бобринецького р-ну Кіровоградської обл. Лейба Бронштейн, він же Лев Троцький: «Были горячи надежды на восстание польских рабочих. У Ленина сложился твердый план довести дело до конца, т. е. вступить в Варшаву, чтобы помочь польским рабочим массам опрокинуть правительство Пилсудского и захватить власть»... (Пригадаємо, незадовго до того Ленін і Троцький «допомогли» «українським рабочим свергнуть буржуазное правительство Украинской Народной Республики», а декілька років по тому голова Комінтерну Г. Зінов'єв, заявив, що скоро настане час, коли «мировая революция победит во всем мире, а товарищ Ленин будет председателем Совнаркома всего мира!». Згадаємо К. Маркса: «У России могут меняться тактика, правительства, политика, идеология, но путеводная звезда России — мировое господство — остается неизменной. Только расторопное правительство, управляющее толпами варваров, способно замышлять подобное»). «Но мы, — бідкається наш земляк, прошли мимо собственной победы к тяжелому поражению». (Л. Троцький. Моя жизнь. Москва, Панорама. 1991).

Надзвичайно важливою для Польщі в тій війні з червоною росією була міжнародна підтримка. Англія посилала зброю. «Спротивление польской армии благодаря поддержке Франции значительно возросло (миссия ген. Вейгана), — пише Малая советская энциклопедия (Москва, 1931, стр. 705). — Красная армия потерпела поражение. Часть Красной армии отступила в Вост. Пруссии, где была интернирована. В конце сентября поляки вновь перешли в наступление, перешли реки Неман и Шару и захватили часть Белоруссии и Украины».

Олег ГАНСЬКИЙ

■ ПЕРСПЕКТИВИ

«Маршалл» проти обвалу

Попри активні бойові дії на сході України, Захід готується до повоєнного відновлення нашої держави

Зруйновану російськими ракетами українську економіку відновлюватимуть за кошти Заходу.

Через бойові дії українська економіка цього року не зросте, як прогнозувалося до війни, а суттєво обвалиться. Питання, наскільки суттєво. Експерти прогнозують: якщо бойові дії з агресором будуть затяжними, ВВП нашої країни у 2022 році знизиться на 39%. Якщо ж переговори між Україною та Росією прийдуть до консенсусу та приведуть до перемир'я — падіння ВВП України буде менш глибоким, на рівні 20%. Але аналітики вже дивляться у майбутнє: якщо в Україні не зупиняться суттєві роботи з відновлення країни, то зростання ВВП у 2023 році становитиме близько 25%.

Залежатимемо від стратегії влади і... заморожених активів РФ

Послаблюватиметься національна валюта та зростатиме інфляція. На думку генерального директора української інвестиційної компанії «Драгон Кепітал» Томаша Фіали, девальвація української гривні буде «не надто драматичною», а інфляція у нашій країні у 2022 році очікується на рівні 20%. За оцінками Європейського банку реконструкції та розвитку, через війну українська економіка знизиться на 30% у 2022 році. Інші аналітики наводять цифру навіть до 60%. У Центрі економічної стратегії згодні з оцінкою в 35%. У компанії «Конкорд Кепітал» прогнозують падіння у реальному вираженні від 25 до 45%. При цьому аналітики наголошують, що військові дії сильно зашкодять і російській економіці, але лише на 10%.

На думку фахівців, багато залежатиме від того, чи Україна матиме доступ до заморожених резервів Центробанку та інших активів РФ, чи оновиться логістика, якими будуть режим торгівлі з основними партнерами, ситуація з безпекою тощо.

Ще один аналітик, Олександр Парасій, перераховує пов'язані з війною негативні фактори: відтік населення та суттєве зменшення доходів, що знизило потенціал внутрішнього споживання на 20-25%; руйнування промислових підприємств, що спричинило скорочення потенціалу промислового виробництва на 25-30%; блокування портів росією, через що експортний потенціал знижується наполовину; фактичне обнулення інвестицій, що на роки уповільнює економічне зростання.

А падіння ВВП вітчизняні аналітики пояснюють переглядом фіскальної політики, тобто податковими пільгами, тимчасовою втратою частини території з розвинутою промисловістю та агросектором, припиненням роботи окремих підприємств на підконтрольній території або в зоні бойових дій, у тому числі через пошкодження та погіршення логістики, а також курсовою політикою, несприятливою для українських експортерів.

Ставка вища, ніж життя

Утім експерти вже бачать адаптацію економіки до нових, військових, умов. Наприклад, підприємства на відносно безпечних територіях відновлюють роботу, частина працівників повертається до північних та центральних областей. Але при цьому зазначають: швидкого відновлення чекати не варто, навіть у разі швидкого закінчення війни економіка України виходитиме на довоєнні рівні 5-6 років.

У нашій державі вдалося забезпечити відносну курсову стабільність: валютну стійкість при

цьому в Україні підтримує зовсім не експорт-імпорт, а Національний банк України, який встановив та не змінював фіксований курс гривні для операцій на міжбанківському валютному ринку (29,25 UAH/USD). Але перекич у бік купівлі валюти на ринку змушував НБУ все частіше проводити інтервенції з продажу валюти. Це вело до виснаження резервів.

Так, інтервенції Національного банку з продажу валюти зросли з 2 млрд доларів у середньому за місяць у березні-квітні до 3,4 млрд доларів у травні. На початку червня НБУ ухвалив кардинальне рішення: збільшити облікову ставку з 10% до 25% річних. Там упевнені: якщо ставку не підвищувати, то залишаються суттєві ризики для макроекономічної стабільності, а інфляція та девальвація з'їдуть доходи та заощадження громадян.

«Таке підвищення ставки призведе до подорожчання державних записочень у 2,5 рази, відповідно, це ще один болісний удар по бюджету країни; до надприбутків банків та інших фінпосередників під час війни, до збільшення ставок за кредитами до 30% і більше, запустить інфляційно-девальваційну спіраль; погіршить і так поганий бізнес-клімат», — вважає Віталій Ломакович, радник міністра фінансів. Президент Київської школи економіки Тимотій Мілованов також вважає, що радикальне підвищення ставки загрожує негативними наслідками.

Нацбанк, ти не правий!

Співзасновник та директор економічних програм «Українського інституту майбутнього» Анатолій Амелін опонує до таких рішень НБУ. «За три дні до цього голова НБУ повідомив, що річна інфляція в Україні становить близько 17%, а до кінця року перевищить 20%. Страшно? А нічого, що війна? Що з початку року курс гривні до долара (реальний курс) просів на 30%? Що Україна — частина світової економічної системи, де інфляція б'є рекорди? У квітні інфляція склала 8,3% — 40-річний максимум. Річна інфляція в єврозоні становитиме 8,1%. Але природа світової інфляції та української — різна. У світі було «надруковано» понад \$10 трлн для підтримки економіки під час пандемії. В Україні емісія була вкрай обмежена. Відчуваєте різницю? Світ стимулює та підтримує економіку, український центробанк стримує відхилення від стабільності», — написав він.

Відтак, за його словами, США та Європа, які надрукували трильйони доларів (євро), що запустили інфляційну хвилю, на відміну від України, думають про розвиток економіки, а не про таргетування інфляції. Тож Україна отримала низку негативних наслідків: зростання вартості грошей через стерилізацію грошової

маси; банки більше не кредитуватимуть бізнес (ім вигідніше купувати депозитні сертифікати НБУ та ОВДП); заморожування бізнесу та стагнація економіки; ослаблення можливостей підтримувати армію та наповнювати бюджет; зростання безробіття та зростання тіньової економіки.

«Маршалл» приходить із Лугано

Та попри всю неоднозначність рішення українського регулятора, світ вже планує масштабну допомогу нашій державі. Так, колишня очільниця Нацбанку Валерія Гонтарева розповіла, як організовуватиметься «План Маршалла» для України.

«Якщо після Другої світової війни лише США допомагали відновленню всієї Європи, то зараз увесь цивілізований світ готовий допомагати Україні», — сказала Гонтарева. І додала: «Це одне з ключових питань для майбутнього України. Бо коментарі, які іноді можна почути від представників української влади, в дусі, що «нам потрібен трильйон доларів», викликають у наших партнерів подив. Один із представників великого донора України зауважив, що світова спільнота, коли, наприклад, допомагає країні, яка постраждала внаслідок стихійного лиха, не дає просто гроші (а трильйон — це сім довоєнних ВВП України), а допомагає відбудуватися».

Усі сторони визнають, що йтиметься про сто і більше мільярдів, але гроші даватимуть на конкретні проекти та програми, а не просто Україні. Валерія Гонтарева резюмувала, що відновлення треба розпочинати вже зараз, адже є необхідність будівництва тимчасового житла для переселенців.

Тим часом міністр закордонних справ Дмитро Кулеба розповів: на початку липня у швейцарському Лугано відбудеться велика конференція з питань повоєнної відбудови України. «Вже є розуміння конкретики: хто що привезе. Утім є важливіше завдання, яке має вирішити конференція в Лугано, — це, власне, зробити так, щоб усі 100 тисяч планів і намірів підтримати Україну були скоординовані та зліплені в якусь цілісну концепцію», — зауважив Кулеба.

Польський бізнес приїде в Україну

Тим часом свої «мінімаршалли» ініціюють уряди сусідніх держав, які вже з кінця лютого виявили свою солідарність з Украї-

ною. Так, уряд Польщі розпочав роботу над планом економічного співробітництва з Україною після завершення бойових дій.

«Уже зараз треба думати, що буде далі. Поки що торговельний баланс із Україною не вражає, але незабаром ця ситуація може істотно змінитися. Шанс є для обох економік, тому що це, звісно, буде вигідно і для української економіки», — заявив заступник міністра фінансів Польщі Артур Собонь, додавши, що відбудова української економіки має стати можливістю для залучення підприємств Польщі. Він також висловив сподівання, що Україна вирішить активно співпрацювати із Заходом.

Також заступник міністра фінансів Польщі зауважив, що біженці з України, які вирішать залишитися на польській території, «значно підвищать її економічний потенціал».

На початку червня в Києві відбулася зустріч урядових делегацій України та Польщі. Це були перші міжурядові консультації держав у розширеному форматі. За підсумками консультацій Польща та Україна домовилися про наступні кроки для спрощення перетину кордону між країнами, зокрема щодо контролю у спільних пунктах пропуску.

ЄС скасовує обмеження

На початку червня також було чинності рішення Європейського Союзу щодо скасування мит на українські товари терміном на рік. У Міністерстві економіки України зазначили, що це рішення доповнило можливості, які українські експортери мають відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Тепер тарифи, які прописані в Угоді, будуть тимчасово призупинені. Йдеться про мита для промислової продукції, призупинення застосування системи вхідних цін для фруктів та овочів та усіх тарифних квот для сільськогосподарської продукції.

Крім того, на рік призупиняються всі антидемпінгові мита на імпортовані товари походженням з України та застосування глобальних захисних заходів щодо українських товарів.

Лібералізація торгових відносин також передбачає, що Україна дотримуватиметься європейських правил щодо походження товарів та відповідних процедур у рамках Угоди про асоціацію, утримуватиметься від будь-яких нових обмежень

■ А ТИМ ЧАСОМ...

Український струм — до Молдови

Від минулої суботи Україна починає експорт електроенергії до Молдови. Здійснюватиме його «Енергоатом», який уклав експортний контракт із молдовською державною компанією Energosot на поставки до Молдови 85,2 тисяч МВт/год електроенергії за ціною 77 доларів за 1 МВт/годину.

Енергоспоживання Молдови значною мірою залежить від генерації на Молдовській ГРЕС, що належить Росії. Таким чином, український експорт дозволить країні диверсифікувати постачання електричної енергії та посилити її енергетичну безпеку.

Енергосистеми України та Молдови були повністю синхронізовані з енергомережею континентальної Європи у середині березня 2022 року. Сьогодні Україна та Молдова продовжують партнерство та поглиблюють співпрацю.

■ ЦИФРИ

Євроколії в Україні

Міністр інфраструктури Олександр Кубраков заявив, що переведення однієї залізничної лінії на стандарт ЄС коштуватиме від 2 до 3 мільярдів доларів. І при цьому, за його словами, потрібні додаткові інвестиції для збільшення пропускнуєї спроможності на прикордонних переходах.

Як відомо, Україна розпочне етапне будівництво вузької європейської колії, аби з'єднати свою залізницю з європейською. За словами операційного директора Укрзалізниці Вячеслава Єрмоїна, розглядаються такі етапи: Львів — Київ, Львів — Одеса, Львів — Кривий Ріг.

■ ГЕОАКУРС

І війни не треба

Рівень річної інфляції в Туреччині зріс до 73,5% у травні — найвищий показник у країні за останні 24 роки. За даними турецького інституту статистики, серед найбільш постраждалих секторів — транспорт. У ньому ціни зросли на 107,6% у річному обчисленні.

На другому місці — сектор продуктів харчування, де ціни зросли на 91,6%.

Це найвищий рівень інфляції в Туреччині з 1998 року. Наступного року країна ухвалила комплексну програму дефляції за підтримки МВФ.

Центральний банк Туреччини відмовився підвищувати процентні ставки, незважаючи на інфляцію, та зберігав їх незмінними протягом понад п'яти місяців.

Стрімке зростання вартості життя підігрівало невдоволення президентом Реджепом Тайпом Ердоганом та його партією.

на імпорту з ЄС та забезпечуватиме повагу до демократичних принципів, прав людини та основних свобод, верховенства права, боротьби з корупцією.

«Ці нові правила діятимуть рік і допоможуть українським виробникам та експортерам витримати навантаження війни та зміцнити свої позиції на європейському ринку», — додали в Мінекономіки.

Наразі ЄС є найбільшим торговельним партнером України, на якого торік припадало 39% від загального обсягу торгівлі України. Обсяг товарообігу зріс на 35% та становив 62,5 млрд доларів. Найбільше Україна експортує до ЄС чорних металів, руди, електромашин, олії та зерна. ■

■ Є ПРОБЛЕМА

«Поза прохача», розгубленість, безсоння...

Пацієнтам з хворобою Паркінсона життєво необхідне правильне харчування, а також спілкування і підтримка з боку рідних

Мирослава КРУК

Старіння, генетика і брудне довкілля — фактори розвитку недуги

Хвороба Паркінсона найчастіше вражає літніх людей. Нездужають на неї переважно ті, хто перетнув рубіж 60-ліття. Хоча перші симптоми, за словами лікарів, можуть проявлятися і раніше — у віці 50—55 років. Це повільно прогресуюче неврологічне хронічне захворювання зрідка може торкнутися також тих, хто не сягнув 40-річного віку, а подеколи навіть 20-річних. Як свідчить медична статистика, чоловіки частіше нездужають на хворобу Паркінсона, ніж жінки.

Розвиток недуги пов'язаний зі зниженням кількості дофаміну в організмі, пояснюють фахівці. Лікар-невропатолог Валерій Івченко порівнює дофамін із диспетчером. «Він регулює рух нервових імпульсів у структурах головного мозку. Тому коли дофаміну бракує, у хворого виникають серйозні проблеми і розлади руху та м'язової діяльності. Дофамін знижується і при нормальному старінні, але не так стрімко, як це відбувається при недугі Паркінсона. Хвороба проявляється тоді, коли дофаміну залишається в організмі менш як 30 відсотків», — зауважує лікар.

Причини розвитку хвороби, як констатують медики, не встановлено донині. Факторами ризику називають старіння, генетичну схильність, несприятливий вплив довкілля. Забруднене довкілля, вплив пестицидів, гербіцидів, солей і важких металів, а також складні судинні захворювання, вживання ліків з побічними ефектами, — усе це може провокувати недугу. Проживання поблизу промислових підприємств і копалень, де видобувають шкідливу для здоров'я руду, також може грати на руку хворобі.

Парадокс, але курців недуга Паркінсона вражає менше, ніж тих, хто не має цієї шкідливої звички. Медики кажуть, це може бути пов'язано з тим, що нікотин має властивість стимулювати дофамін в організмі. Однак це не означає, що треба культивувати цю шкідливу звичку. Розвиток захворювання знижує і вживання кофеїну. Однак людина не мусить пити каву в необмеженій кількості, аби забезпечити себе дофаміном. Ні кофеїн, ані нікотин не захищають від хвороби. Крім того, негативний вплив куріння на здоров'я — незаперечний.

Тремтіння охоплює все тіло і зникає під час сну

Як розпізнати хворобу Паркінсона? Найвиразніші її ознаки: тремор (тремтіння) кінцівок, гіпокінезія (уповільненість, зменшення рухів), м'язова напруга. Для хвороби характерні нервові та психічні розлади.

«Тремор — найбільш очевидний симптом недуги, який легко виявити, — розповідає лікар. — Зазвичай тремтіння виникає у стані спокою. Воно починається у кистях рук, прогресує, розповсюджується на протилежну руку і на ноги. Руки великого та інших пальців зовні нагадують рахунок монет. Іноді буває тремтіння голови, схоже на кивання «так-так» чи заперечення «ні-ні», тремтіння повік, язика, нижньої щелепи. Часом тремтіння може охоплювати все тіло. Тремор посилюється при хвилюванні і стихає під час сну».

При гіпокінезії, тобто зменшенні рухової активності, хворий може тривалий час перебувати в одній позі, зберігати нерухомість. Спостерігається загальна

Людині з хворобою Паркінсона дуже важливі підтримка і увага.
Фото з сайту impuls24.com.ua.

скутість рухів. Активні рухи з'являються після певного зволікання, їх темп уповільнений. Хворий ходить дрібними кроками, ставлячи ступні паралельно одна одній. Обличчя часто маскоподібне, мигання повіками — поодинокі. Посмішка чи гримаса плачу виникають із запізненням і зникають також повільно. Характерно, що при ходьбі руки не роблять звичних розмашистих рухів, а притиснуті до тіла.

При м'язовій напрузі кінцівки у процесі згинання та розгинання залишаються в одному положенні. Формується «поза прохача» — її також називають позою манекена: хворий сутулюється, голова нахилена вперед, напівзігнуті у ліктьових суглобах руки притиснуті до тіла, ноги зігнуті в тазостегнових і колінних суглобах.

Крім рухових порушень, при хворобі Паркінсона спостерігається порушення обміну речовин, наголошує фахівець. Найпоширеніший наслідок цього — стрімке схуднення. З'являється також підвищене слиновиділення, надмірна пітливість. Нерідко при хворобі виникають страх, розгубленість, безсоння. У майже половині хворих виявляють депресію, у 40 відсотків — розлади сну та надмірну втомлюваність.

Для таких людей, їхнього емоційного і душевного самопочуття життєво необхідні спілкування, підтримка і розуміння з боку рідних, друзів. Дуже важливо не залишати хворих на самоті, допомагати їм, мотивувати, просто спілкуватися.

Призупинити — це вже прогрес

Медики зауважують: багато інших недуг мають симптоми, схожі з хворобою Паркінсона. Тому відрізнити це захворювання від інших може тільки фахівець — лікар-невролог. У більшості випадків діагностика хвороби Паркінсона не викликає труднощів. Фахівець ставить діагноз на основі клінічної картини захворюваності, оглядаючи пацієнта, проводячи

специфічні тести та дослідження (електронейроміографію).

«На жаль, хвороба Паркінсона є невиліковною, — каже Валерій Івченко. — Однак існують методи медикаментозного та хірургічного лікування, які дозволяють призупинити захворювання, зберегти рухливість і якість життя людини. Для кожного пацієнта лікар добирає свою терапію, залежно від симптомів недуги».

Важливою складовою лікування є правильне харчування та фізична активність. Раціон пацієнтів з хворобою Паркінсона має бути найрізноманітнішим, підкреслює лікар. Важливо також подбати не тільки про наповнення меню, а й про те, як полегшити хворому прийом їжі. Підвищений тонус м'язів і тремор можуть ускладнювати користування столовими приборами. Бажано використовувати виделки та ложки з товстими ручками, глибокі тарілки, великі чашки з двома ручками.

Порушення ковтання при хворобі Паркінсона призводить до проблем із вживанням їжі твердої консистенції, у результаті чого хворі починають менше їсти і пити. Процес ковтання особливо проблематичний, якщо їжа має неоднорідну консистенцію (суп чи борщ), тому такі страви краще хворому не готувати. Їжа має бути рідкуватою, кашоподібною, драгмистою (страви на кшталт холодцю), сметанкоподібною, словом — такою, яку легко ковтати.

Багато рухатися, а їсти — повільно

Ще одна неприємність, яка докучає пацієнтам із хворобою Паркінсона, — закрепи. Вже на початковій стадії захворювання на них страждає кожен четвертий пацієнт, а в подальшому — майже 80 відсотків хворих.

Аби полегшити стан, лікарі радять хворим вживати хліб із борошна грубого помелу чи з висівками, щодня включа-

ФАКТ

Свою назву хвороба Паркінсона дістала завдяки французькому неврологу Жаку Шарко: він запропонував назвати її на честь британського лікаря і автора «Есе про третій параліч» Джеймса Паркінсона. Паркінсон опублікував свою працю ще у 1817 році, але тоді науковий і медичний світ належно її не оцінили.

ти в раціон сирі фрукти та овочі. Замість випічки і солодощів краще споживати сухофрукти — курагу, чорнослив. Моторику кишечника здатна підсилювати лактоза (чай з молоком, молочна каша), вина кислота (виноградний сік, біле вино, фруктові соки), яблучний оцет, цитрусові. Лікарі рекомендують відмовитися від продуктів, які сприяють виникненню закрепів: печива і здоби, какао, міцних чаю та кави.

Майже в кожного пацієнта з хворобою Паркінсона спостерігається швидка втрата маси тіла. Це пов'язано не лише з певними проблемами харчування хворого, а й з підвищеною втратою енергії через скутість м'язів і тремор. Відтак, аби запобігти проблемі, хворим радять їсти часто (чотири-п'ять разів на день), але малими порціями. Їсти потрібно повільно: пошпине харчування не приносить користі, а тільки шкодить. Бажано збільшити калорійність їжі: заправляти страви соусами з додаванням борошна, включати в раціон збиті вершки, різні креми, домашній сир (він має понад 15 відсотків жирності), твердий сир, а також горіхи.

Пацієнтам із хворобою Паркінсона важливо багато рухатися. Фізичні вправи у комплексі з медикаментозним лікуванням допоможуть збільшити рухливість, відновити відчуття рівноваги, координацію і сприятимуть відновленню самостійності рухів. ■

Олексій КОСТЮЧЕНКО

В умовах російсько-української війни зріс інтерес Європи і світу до нашої історії. Нещодавно співробітники Національної бібліотеки Франції актуалізували примірник Острозької Біблії, який зберігається у їхньому фондіві.

«Острозька Біблія, яку ви бачите, — це перша Біблія, надрукована старослов'янською мовою: вийшла 1581 року в місті Острога на Волині. Вона побачила світ завдяки князю Василю-Костянтину Острозькому саме тоді, коли релігійній та культурній ідентичності загрожувало панування польської католицької культури. На підтримку народу України ми досліджуємо це видання, збережене сьогодні в колекції рідкісних книг Національної бібліотеки Франції», — йдеться в дописі на їхній офіційній сторінці у фейсбуку.

Примірник із Національної бібліотеки Франції походить із колекції кардинала Мазаріні, якому в 1645-1647 роках його подарувала принцеса Марія Луїза Гонзага де Невер (1611–1667). Дарувальницею стала королевою Польщі в 1645 році завдяки шлюбу з Владиславом IV Ваза. У 1668 році цей примірник Острозької Біблії увійшов до колекції Королівської бібліотеки.

Примірник має шкіряну палітурку темно-червоного кольору. Верхня лицьова палітурка позолочена, а нижня — сріблена. Шкіра тиснена квітковими мотивами, по кутах містить зображення чотирьох євангелістів. У центрі верхньої дошки зображене Розп'яття, а на нижній дошці — Деїсус (Спаситель, по боках — обернені до Нього у молитовних позах Богородиця та Іван Предтеча).

«Імовірно, примірник має рідну палітурку, виготовлену в Острозі чи Львові. Свідченням цього є використання в тисненні церковнослов'янського тексту та художньою особливості оздоблення. Також французькі колеги опублікували сторінку з Книги Буття, що містить покрайні написи українським скорписом межі XVI-XVII ст. Імовірний «перший власник» зв'язав острозький переклад з іншим текстом. Цікаво було б оглянути примірник повністю, як це є можливим завдяки цифровій копії примірника з Музею книги та друкарства Острога», — зауважив заступник директора з наукової роботи Державного історико-культурного заповідника

міста Острога Андрій Брижук.

Як розповіла наукова співробітниця цього заповідника Анастасія Шинкарук, Острозька Біблія — перше повне видання канонічного біблійного тексту церковнослов'янською мовою. Князь Василь-Костянтин Острозький запросив працювати до своєї друкарні в Острозі відомого друкаря Івана Федоровича. Текст Острозької Біблії готувався до друку, зв'язався та узгоджувався за різними списками, редагувався та доповнювався діями острозького літературно-видавничого осередку впродовж декількох років. При цьому використовувалися не тільки церковнослов'янські, а й грецькі, латинські, єврейські джерела та західноєвропейські списки біблійних текстів.

У процесі підготовки Біблії було окремо надруковано книгу Нового Завіту та Псалтир у 1580 році. Далі побачило світ видання Острозької Біблії 12 липня 1580 року у невеликому накладі. Острозька Біблія 1581 року відрізнялась від видання 1580 року за складом та орнаментом. Під час друку траплялися затримки, оскільки потрібно було усунути помилки, шукати правильні текстові вирішення питань та виробляти правильний переклад. Пізніше, 12 серпня 1581 року, вийшло повне видання Біблії з передмовою від імені Василя-Костянтина Острозького, де він тлумачить підготовку тексту видання; другою віршованою передмовою ректора Острозької академії Герасима Смотрицького, де вміщено похвалу видавцеві та його гербові і післямову друкаря Івана Федоровича. Видання дуже велике за об'ємом, проте завдяки майстерності набору та застосуванню дрібного шрифту книга не видається такою масивною.

Надрукована Острозька Біблія форматом в аркуш, двома шпальтами і складається з 1 тис. 256 сторінок. Текст організований у декілька рахунків у відповідності зі змістом. На аркуші вміщено 50 рядків тексту. За підрахунками книгознавців, Острозька Біблія містить 3 млн 240 тис. друкованих знаків. При друкуванні було використано шість різних за розмірами та графікою шрифтів, основний з яких стилізований під канцелярське письмо того часу, що робило книгу доступнішою для читання та сприймання.

Видання розпочинається титульним аркушем у витонченій рамці, на звороті титулу вміщено герб Острозького, в кінці кни-

■ СПАДЩИНА

Із колекції кардинала Мазаріні

Острозька Біблія — рідкісна книга Національної бібліотеки Франції

ги — друкарську марку Івана Федорова. Для форти Федоров використав як зразок гравюру «Ісус Навин» роботи Ергарда Шена, учня великого Дюрера. Знайти її можна в Старому Завіті, виданому в 1524 році у Нюрнберзі, пізніше вона була репродукована в чеській Біблії 1540 року. Потекстових ілюстрацій немає, однак при оформленні Острозької Біблії широко використовувалися традиційні для кирилических книг елементи декоративного оформлення — заставки, кінцівки, ініціали, численні композиції з виливних прикрас. Цікавим є факт, що у Біблії використано зображення козаків-херувимів. У виданні вміщено 81 заставку з 16 дощок, 70 кінцівок із 17 дощок, 1 тис. 384 гравійовані ініціали, а також численні композиції з виливних прикрас. Книга є досконалим зразком друкарського мистецтва України кінця XVI століття.

Наклад Острозької Біблії становив приблизно 1 тис. 500 примірників, понад 300 з них збереглися до сьогоднішнього дня, що свідчить про широке застосування цієї книги. Острозьку Біблію неодноразово передруковували, її текст став основою для багатьох інших видань, наприклад, Єлизаветинської Біблії, надрукованої у Москві на Печатному дворі 1756 року.

Пам'ять про Острозьку Біблію живе і досі. У 2003 році професор Острозької академії Рафаїл Торконяк закінчив унікальний переклад Біблії сучасною українською мовою, дослідивши всі відомі тексти Святого Письма різними мовами. 15 листопада 2007 року введено в обіг золоту монету номіналом 100 гривень, присвячену книзі. Монета належить до серії «Духовні скарби України».

«Ми дуже вдячні французьким науковцям за популяризацію Острозької Біблії, яка є цивілізаційним шедевром, адже це була перша повна Біблія, надрукована слов'янською мовою саме в Острозі в стінах першого вищого навчального закладу Східної Європи — Острозькій слов'яно-греко-латинській академії. Острозька Біблія — це не тільки світовий

Перша повна Біблія надрукована слов'янською мовою саме в Острозі в стінах першого вищого навчального закладу Східної Європи — в Острозькій слов'яно-греко-латинській академії.

Фото надані автором.

духовний шедевр, а й інтелектуальний, адже до 1581 року Біблія публікувалася в нас лише окремими зшитками. Вона не виходила як окреме видання і не була систематизована за певними ознаками. Інтелектуальний подвиг полягає саме в тому, що острозькі вчені здійснили колосальну роботу, об'єднавши окремі частини в єдине ціле. Спочатку в основі створення Острозької Біблії мала бути Геннадівська Біблія, яку Іван Грозний надіслав князю Острозькому. Утім після ретельної перевірки острозькими книжниками виявилось, що там була низка помилок. Тому від цієї ідеї відмовилися одразу й почали шукати першоджерела в різних країнах: Ізраїлі, Греції, Німеччині, Франції, Великій Британії. До речі, в нас виникла ідея створити логістичний шлях науковців, які свого часу працювали над створенням Острозької Біблії.

Московити, як завжди, приписували собі всі українські здобутки. Не стала винятком і Острозька Біблія, адже стверджували, що в її основі — все ж таки Геннадівська Біблія, а це абсолютна неправда, з чим, до речі, погодився й багато російських учених. Також вони наголошують на тому, що її видав великий російський першодрукар Іван Федоров. Ми дослідили його біографію і побачили, що Федоров ніколи не був росіянином, відродив українське друкарство і його справжнє прізвище — Федорович.

Це був син українського і білоруського народів, який отримав вищу освіту в Ягеллонському університеті і якому Іван Грозний хотів відрубати голову через видання Біблії. Саме завдяки тому, що він утік з Росії і знайшов прихисток у нас, побачила світ знаменита Острозька Біблія. Науковці сучасної Острозької академії постійно проводять ґрунтовні дослідження Острозької Біблії. Зокрема, цікаву інформацію можна знайти у моїй спільній монографії з професором Петром Кралуком та професором Рафаїлом Торконяком «Острозька Біблія в контексті української та європейської культур», — зазначив ректор Національного університету «Острозька академія», професор Ігор Пасічник.

Солідарність з українським народом Національна бібліотека Франції виражає у своїх діях. Крім актуалізації українських пам'яток культури, французи допомагають українським закладам культури та їхнім співробітникам через співпрацю та акції з охорони спадщини. Також бібліотека пропонує спеціальну культурну програму та добірку ресурсів, доступних онлайн або в читальних залах. Наприклад, у партнерстві бібліотеки та компанії Skilleos (Skilleos) надано доступ до двох безкоштовних і відкритих для всіх мовних курсів: можна вивчити українську мову, якщо ви франкомовні, або ж французьку, якщо ви українець. ■

■ ФЕСТ

Козацьке Різдво влітку

В Україні та Польщі онлайн можна дивитися найкращі дитячі фільми

Валентина ГРИГОРЕНКО

Безкоштовні покази фільмів тривають онлайн для юних глядачів і глядачок на території України та Польщі в рамках дев'ятого Чілдрен Кінофесту, який триватиме до 12 квітня. Фестиваль усі роки існування безкоштовно знайомить українських дітей із новими європейськими стрічками та світовою кінокласикою, а також відкриває нові таланти.

Для безпеки й доступності фестивалю цього року проходить в онлайн-форматі. Переглянути фільми можна на сайті online.childrenkinofest.com на території України, а також Польщі, яка прийняла найбільше тимчасово переміщених українців. Після кожного перегляду глядачі та

глядачки мають змогу оцінити побачене, і на основі цих голосів буде обрано переможця фестивалю.

Фільмом-відкриттям стала французька анімація «Принцеса драконів». Головна героїня — дівчинка, яка зростає в родині драконів. Коли вона опиняється у світі людей, він видається їй абсолютно новим і незвичним. Картина була доступна для перегляду впродовж перших трьох днів фестивалю — з 3 до 5 червня. Решту програми можна дивитися протягом усього фестивалю.

Україну в конкурсній програмі Чілдрен Кінофесту представляє пригодницьке фентезі «Пекельна Хоругва, або Різдво Козацьке», зняте за мотивами казки Сашка Лірника. Ще один фільм фести-

валю у жанрі фентезі — «Неллі Рапп — мисливиця на монстрів» зі Швеції.

Є в програмі й фантастика — нідерландська стрічка «Місія Нови» про подорож у часі й порятунок світу від екологічної катастрофи. Аргентинська драма «Дельфін» розповідає про хлопчика, який торує шлях зі злиднів до своєї мрії потрапити в оркестр.

Також у програму ввійшли комедії: австрійсько-німецька стрічка «Францові історії» та «Мій тато — сосиска» спільного виробництва Бельгії, Нідерландів і Німеччини.

Поза конкурсом юні глядачі та глядачки ознайомляться з класикою анімації — Чілдрен Кінофест покаже спеціальну добірку епізодів «Кро-

«Пекельна Хоругва, або Різдво Козацьке».

Фото з сайту childrenkinofest.com.

та» до 65-річчя знаменитого чеського мультсеріалу.

За традицією, на фестивалі продемонструють і минулорічного переможця — пригодницьку стрічку «Полі» спільного виробництва Франції та Бельгії. Картина розповідає про пригоди двох друзів — дівчинки та поні, якого вона звільняє від життя в неволі.

Ушосте в межах Чілдрен Кінофесту відбувається Конкурс короткометражних фільмів, знятих дітьми. Переможців обере почесне журі, до складу якого ввійшли режисерка Ка-

теріна Горностай, акторка Оксана Черкашина та режисер Антоніо Лукіч. Шляхом глядацького голосування буде також обрано лауреата Призу глядацьких симпатій. Добірка фіналістів Конкурсу буде доступна для перегляду в усьому світі.

Чілдрен Кінофест проводять за підтримки House of Europe. Фестиваль дякує за допомогу Польському кіноінституту, Goethe-Institut, Французькому інституту в Україні, Австрійському культурному форуму в Києві та Австрійському бюро кооперації у Львові. ■

Олена ЧЕБАНЮК, кандидатка філологічних наук, дослідниця фольклору
(«Локальна історія»)

«Лайка — не бійка», — вважали українці. І за найменшого роздратування намагались зняти напругу гумором: «Щоб ти не знав, який сьогодні день», «Най тебе качка копне», «Бодай вас і кури загребли», «А щоб ти боявся своєї сорочки», «Бодай тебе пси цілували, а мене молодіці», «Святі угодники, пошліть йому такого начальника, щоб не знав він ні дна, ні покришки», «Не хапай за бороду, а то одірвешся та вб'єшся».

Неправдиві прокляття

Під час незначних конфліктів наші предки застосовували сталі жартівливі формули: «А щоб тобі в горлі пір'я поросло», «Хай би тобі тріпотун на язичці вискочив», «Щоб тобі поприпило на пузі й на язичці», «А щоб тебе муха вбрикнула», «Побий тебе коцюба і чесний макогіні!», «Щоб тобі дика коза наснилася», «Щоб тобі кіт яйце зніс».

Під час суперечки спересердя вдавалися до ущипливих й образливих слів: «Иди ти під три вітри вибриком», «Хрін тебе бери», «Іж, бодай ти на їжакові пух об'їв», «Хай твої зуби покусають один одного», «Бодай-ес сі мав, як голий у терні!», «Хай тобі собаки марша грають!».

Поза очі лаяли: «Хто мене пом'янув, щоб його кий не минув», «А щоб ти пропав, як собака в ярмарку», «Хай він своєму роду сницця — свиням та собакам».

Часто в таких ситуаціях вживали непристойні слова й емоційно забарвлену лексику: «Хай тебе замучить срачка і болячка!», «А щоб ти всрався посеред шляху широкого». Матюків не використовували — взагалі. Прикметно, що й сьогодні на півночі Чернігівщини на такі слова говорять «загнути москаля» або «покрити москалями».

У серйозніших життєвих випадках вдавалися до побажання нещастя і покарань людям, тваринам, рослинам і навіть предметам: «Упав би на тя темний та чорний смуток», «Терном би ти дорога заросла», «А щоб тобі корова здохла», «Щоб, кудий, щоб тобі хвіст одпав!», «Щоб вас греці мордували», «Щоб тебе буря вивернула», «Щоб ти згорів без вогню».

Федір Потушняк, дослідник Закарпаття, вважав, що такі прокляття «не були правдивими» й виникали в результаті «наглого вибуху почувань, внаслідок максимального переступу ряду правильності зі сторони об'єкта, до якого відносяться». Вони поставали як реакція на несправедливість, неможливість законом або силою усунути образи та кривди. Такі потоки проклять були своєрідною формою психологічного захисту та емоційного відпруження.

Жіноча справа

До прокльонів найчастіше вдавалося жіноцтво. До чоловіка, що сипав прокляттями, громада ставилася насмішкливо і з легким презирством.

«Й можна було по три дні не давати їсти, але без прокльонів вона не могла прожити й дня. Вони були її духовною їжею. Вони лились з її вуст невпинним потоком, як вірші з натхненного поета, з найменшого приводу. У неї тоді блищали очі й червоніли щоки. Це була творчість її палкої, темної, престарілої душі. — Мати Божа, царице небесна, — гукала

баба в саме небо, — голубонько моя, святая великомученице, побий його, невігласа, свягим твоїм омофором».

Повисмикуй йому, царице милосердна, і повикручай йому ручечки й ніжечки, поламай йому, свята владичице, пальчики й суставчики, щоб ріс він не вгору, а вниз, і щоб не почув він ні зозулі святої, ні божого грому».

Так Олександр Довженко в повісті «Зачарована Десна» пригадує схильність своєї прабаби Марусини проклинати все, що траплялося їй на очі: «свиней, курей, поросят, щоб не скутикали, Пірата, щоб не гавкав і не гидив, дітей, сусідів. Кота вона проклінала щодня по два-три рази так, що він трохи згодом був якось захворів і здох десь у тютюні».

Скептично й іронічно ставлячись до бабських прокльонів, у глибині душі їх побоювалися. Бо ж і досі живе переконання: кожна доба має таку «хвилину, що все подумане-погадане, сказане-побажане обов'язково збувається». Ні знати, ні вгадати її звичайна людина неспроможна. Часто нею кляля ворога: «Щоб тебе не минула лиха година!», «Иди в лихий час та в куду годину!», «Щоб тебе нещаслива година знала!».

Магічна сила лайки

Впливає на силу наслідків прокляття й місце його проголошення. Такими небезпечними локусами вважали кладовище, межу, перехрестя, поріг хати або ворота.

Їх сприймали як перехідний простір між своїм і чужим світом, світом людей і потойбічним світом. Навіть необачно кинуті тут жартівливі по суті прокльони можуть мати фатальні наслідки — бо в таких місцях миттєво потрапляють у відкритий комунікативний канал із паралельним світом духів, божеств і предків. «Хай тебе винесе на роздоріжжя!», «Чи я йому межу перорав, щоб він до чорта в зуби понав», «Щоб ти не мав сили порога перелізти», «Щоб ти на воротах повисвся».

Попри те, що недобре побажання виголошувала скривджен-

«Щоб мені язик всох, коли неправду кажу».

на або невірноважена людина, дія його залежала від вищих сил. Кленучи, часто зверталися до Бога: «Нехай Бог тебе покарає», «Пошли йому, Боже, повні груди здоров'я, щоб нікуди було й дихати!», «Бодай же кінець ваш був нудний та гіркий», «Бий тя сила Божа».

Часто просили кари на ворогів у Божої Матері, архангела Михаїла, святого Юрія та грізного Іллі-пророка: «Святій Іллі тебе б громом покарав», «Щоб тебе святий Михаїл посік своїм мечем на капусту», «Щоб не дждав ні Петра, ні Павла, ні дрібних святків!».

Звертали увагу й на те, хто саме вдавався до проклять. Особливо остерігалися наразитися на прокльони від людини, яка славилася «поганими очима», була сповнена злості й ненависти до людей і тварин. Якщо ж людина, яка не лаялася, мала репутацію доброго сусіда, не відзначалася скандалами, але доведена до відчаю несправедливістю когось прокляла, то вважали, що кривднику не уникнути кари.

Поширеним було накликання грому, що призводило до пожеж і великих збитків у господі. Це прокляття збереглося з

НАРОД СКАЖЕ, ЯК ЗАВ'ЯЖЕ

Хай тебе замучить срачка і болячка

Як лаялися наші предки

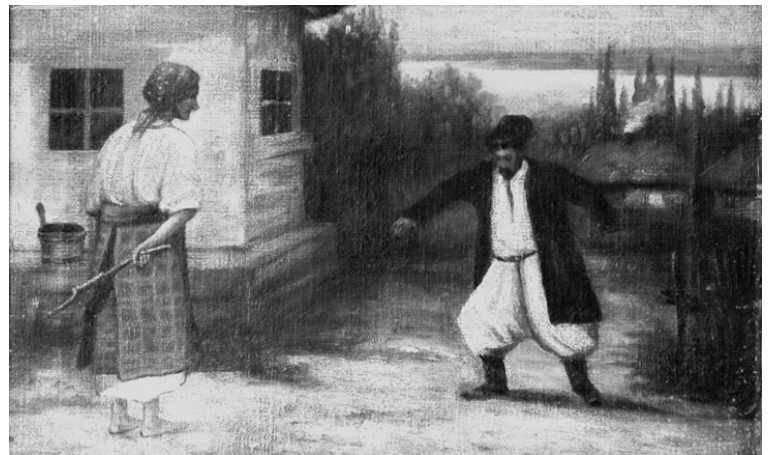
часів, коли вірили в бога Перуна, що карав громами й блискавками: «Перун би ти забив з ясного неба!», «Щоб тебе грим убив і блискавка спалила».

Перуном і Волосом

У літописі «Повість минулих літ» під 971 роком згадано угоду між князем Святославом і посланцем візантійського царя Іоанна Цимісхійського, що підписана так: «А коли порушимо сказане тут і раніше, я і всі, хто зі мною і піді мною, хай будемо прокляті Богом, в якого віруємо, Перуном і Волосом, богом скота, і хай будемо жовті, як золото, і нехай своїм оружжям посічені будемо, і нехай умремо».

Недаремно слова «клятва» і «прокляття», «закляття» є однокореневими. Самопрокляття у випадку порушення слова, обіцянки або брехні існують до сьогодні: «Щоб мені до завтра не дожити», «Щоб я провалився, якщо брешу», «Щоб мені світу білого не бачити, якщо я це брав».

Відгомоном давнини дослідники вважають прокляття, де згадують персонажів давньослов'янської міфології: «Щоб на тебе Див прийшов!», «Щоб тебе Чорний бог убив», «Мара на твою голову», «Цур та Пек тобі, враже, хто тобі каже!». Проклинаючи, часто зверталися з проханням про покарання до темних сил. Насамперед йдеться про чорта, дідька, нечистого: «Стонадцять чортів йому в хвіст!», «Сто дідків йому в голову, в бебехи та печінки», «Чорт би мучив твого батька, сучий син!», «Хай його поб'є те, що в

Микола Пимоненко «Додому», 1894 рік.

долоні волосся виросте!», «Щоб тебе не минули катівські руки», «Щоб твоя доля навік пропала».

Під захистом Божої Матері

Є декілька варіантів відвести від себе прокляття, сказане спересердя або під гарячу руку. Радять одразу ж словесно «відзеркалити й повернути» прокльони тому, хто їх насилає: «Воно до мене не пристане, а тобі язик колом стане», «Твої слова та тобі в пазуху», «Ваші речі та вам у плечі», «Сіль тобі в вічі, і не раз, а тричі», «Сіль тобі в вічі, печина в зуби, а камінь на груди».

При цьому варто підкріпити слова скрученою в кишені або поза спиною дулею. Щоправда, такі слова й дії, навпаки, тільки підвищують градус емоцій. Тому треба читати «Ісусову молитву», «Отче наш», бо «прокляття на віруючу людину не впаде».

Українці й сьогодні якщо й не вірять у могутню й караючу силу прокльонів, то остерігаються і намагаються уникати ситуацій, які їх провокують. Вважають, що дію прокльонів можна нейтралізувати замовляннями й оберегами. Щоб не вчепилися прокльони, при собі завжди радять мати шматок печини (обпечена вогнем глина з печі), четвергову сіль або зілля терлич. А також читати замовляння: «Шла дівка Марія по селу, позамикала губи й зуби моїм ворогам».

Церква прокльони і клятьбу визнає важким гріхом. У ньому каються на сповіді. Тих, хто проклінає, чекають покарання — як на землі, так і на тому світі. Вони поруч з іншими грішниками будуть мучитися у вогняній річці й лизати скорідки в пеклі. Одне промовлене прокляття переважає всі попередні добрі вчинки людини. Категорично забороняли виголошувати прокльони у хаті в присутності вагітної жінки або немовлят. Вірили, що Божа Матір захищає їх своїм свягим омофором.

Якщо ж після сварки, особливо з уречливою особою, у людини або в її сім'ї починалися негаради, колотнеча й непередбачувані збитки, є декілька стратегій, щоб зняти прокльони. Спершу йшли до церкви каятися у власних гріхах. По допомогу зверталися в молитвах і замовляли акафіст Кіпріану й Устинії — оборонцям

від «чаклунства, псування й диявольського підступу». Якщо не ставало легше, йшли за вишіптуванням до баб-ворожок.

До сьомого коліна

Батьківське, а особливо материне, прокляття не можна ані відмолити, ані відшептати. Стосується це і кривдників дітей, і дітей, що скривдили батьків. Такі прокляття невідворотно здійснюються: проклятий син віється світами, невістка сохне і вмирає, їхня господа йде за вітром. Водночас народна мораль не дозволяє проклинати дітей, навіть якщо вони є дітьми твоїх ворогів. Такі слова позначаються якщо не на власних дітях, то на внуках і правнуках того, хто проклінає.

Страшним визнавали прокляття хрещених батьків, які в церкві перед Богом брали на себе відповідальність за душу дитини. Прокляття хрещеника чи хрещениці прирівнювали до родового прокляття, й воно поширювалося на три або й навіть дев'ять поколінь. Його вважали найстрашнішим — бо ж скероване на вмирання всього роду людини, яка скоїла смертний гріх.

Проведення таких проклять — складний ритуал, відомий тільки втаємниченим. Найменший розголос деталей проведення призведе до його скасування або прокляття перейде на самих ініціаторів. Найстрашніше, що страждатимуть, по суті, ні в чому не винні нащадки злочинця, який заслужив таку кару.

Найвідомішим в Україні є прокляття роду Галаганів. Патріарх родини Гнат Галаган зробив вдаль кар'єру на Запорозжі, очолював полк копанійців у війську Івана Мазепи. Він не підтримав гетьмана в повстанні проти московського панування. За свою зраду отримав від Петра I великі земельні наділи та пернач прилуцького полковника. Але козакі наклали на Галаганів прокляття до сьомого коліна. І хоча нащадки полковника-зрадника уславилися підтримкою українського просвітницького руху, будівництвом храмів, навчальних закладів і щедрим меценатством, саме на сьомому поколінні чоловіча лінія династії Галаганів обірвалася. ■

Олексій ПАВЛИШ

■ ТЕНІС

Польський тріумф з підтримкою України

Іга Швьонтек удруге виграла «Ролан Гаррос», а Людмила Кіченюк подарувала Україні перший за 14 років парний півфінал «шолома»

На шляху до титулу Швьонтек здолала й українку Лесю Цуренку.
Фото: ВВС.

Початок червня знаменує у тенісному світі завершення другого у сезоні турніру «Великого шолома» — «Ролан Гаррос» — і водночас підбиття підсумків першої половини тенісного року.

Цього року змагання на ґрунтових кортах Парижа у найпрестижніших розрядах — одиночному чоловічому та одиночному жіночому — завершилися без сенсацій: перемогу здобули ті, на кого й ставили експерти та букмекери.

У жіночій сітці після завершення кар'єри на піку Ешлі Барті статус нової королеви підтвердила представниця Польщі Іга Швьонтек, котра, продовживши свою переможну серію до 35 матчів, вдруге у кар'єрі стала чемпіонкою РГ.

Із середини лютого 21-річна Іга виграла п'ять поспіль турнірів, а завершила своє домінування у першій половині сезону впевненою перемогою в Парижі (полька за сім зустрічей віддала суперницям лише один сет). До речі, серед тенісисток, які не змогли протистояти першій ракетці світу, і наша Леся Цуренко, яка розгромно програла у матчі першого кола.

«Зараз Іга грає приголомшливо. Майже всі удари вона виконує дуже близько до лінії. Через це боротися з нею чи придумати щось дуже важко. Саме тому вона зараз виграє всі свої матчі. Зараз Іга має високий рівень і подає дуже добре. Це майже швидкість чоловічої подачі», — не приховувала захоплення Леся.

До речі, Швьонтек уже четвертий місяць, після початку російського вторгнення в Україну, кожен матч грає із синьо-жовтою стрічкою на підтримку українців. А свою тріумфальну промову після виграного фіна-

лу в Парижі також завершила словами підтримки Україні.

«Наприкінці своєї промови я хочу сказати дещо Україні. Залишайтеся сильними, світ усе ще з вами. Але війна все ще

продовжується. Після моєї першої промови в Досі я сподівалася, що до наступної ситуації покращиться. Я не буду втрачати надію і надалі вас підтримуватиму», — сказала Іга.

У чоловічій же сітці вся інтрига зникла фактично вже після чвертьфіналу, в якому 13-разовий переможець РГ Рафаель Надаль доволі легко здолав свого конкурента в гонці за ти-

тулами «Великого шолома» Новака Джоковича. Тож 14-й виграний титул для Рафи після легкої перемоги над першою ракеткою світу не став несподіванкою: про надвисокий рівень «короля ґрунту» свідчить і те, що у фіналі він віддав Касперу Рууду, теж одному з найкращих ґрунтовиків, лише 6 геймів, а третій сет узагалі виграв «всуху».

Цей трофей дозволив іспанцю трохи відірватись від Джоковича і Федерера у так званій «шоломній» гонці (22 титули проти 20 у серба і швейцарця). Проте не виключено, що фантастична кар'єра Рафаеля поступово наближається до завершення. На переможній пресконференції він знову розповів про хронічну травму стегна та плани знайти способи, аби знизити рівень болю. Не виключений і варіант операції та довгого відновлення.

До активу собі можуть записати другий у сезоні турнір «Великого шолома» і представниці української збірної. В одиночному розряді після виходу до другого кола першою ракеткою країни стала Ангеліна Калініна, дебютувавши у топ-35 рейтингу. А у парях успішно виступили Марта Костюк і Людмила Кіченюк. Марта в дуєті з румункою Рузе зупинилась на стадії чвертьфіналу, але це допомогло їй уперше піднятися до топ-50 парного табеля про ранги. А Людмила в тандемі з чемпіонкою РГ-2017 латвійкою Остапенко прогнали у півфіналі, зупинившись за крок від вирішального поєдинку. В 1/2 фіналу українсько-латвійська пара поступилась майбутнім переможцям турніру, французьким Гарсіє і Младеновіч. Завдяки такому прориву Кіченюк уперше піднялась до топ-20 рейтингу. ■

■ ФУТБОЛ

У напівтовариському режимі

Європейські збірні готуються до «мундіалю» через матчі Ліги націй

Олексій ПАВЛИШ

У зв'язку з тим, що ЧС-2022 пройде не влітку, як зазвичай, а наприкінці року (усе через погодні умови: влітку в Катарі занадто спекотно), топзбірні присвятили червень перевірці своїх складів в умовах напівтовариської Ліги націй.

Нагадаємо, цей турнір УЄФА запустило, аби додати більшої видовищності та фінансової мотивації звичним спарингам. Крім того, збірні відповідно рейтингу можуть грати із суперниками свого класу, а у разі перемоги у своїй групі — підвищитись до сильнішого дивізіону. Так, до речі, було і з українською національною командою, яка ще під керівництвом Андрія Шевченка доволі легко виграла групу в лізі В та піднялась до еліти. Зберегти прописку в дивізіоні А «синьо-жовтим» у конкуренції з сильними Іспанією, Німеччиною і Швейцарією завдав коронавірус і, як наслідок, технічна поразка від швейцарців через неявку на матч.

Окрім шансу піднятися на вищий рівень, Ліга Націй — це ще і резервний варіант, аби вийти на Євро чи «мундіаль». Так, у минулому розіграші ЛН путівку до плей-оф відбору на світовий форум здобули, зокрема Австрія та Північна Македонія. Шансом потрапити на ЧС вони не скористалися, але сама наявність такої можливості підвищує вірогідність виходу на великі тур-

ніри збірних, яким зазвичай не щастить туди пробитися. Так, у цьогорічній Лізі Націй, яка завершиться у вересні, розіграють додаткові слоти для відбору на Євро-2024.

Попри певний скептицизм до турніру від топзбірних, вони все ж не втрачають можливості ще раз зіграти з суперником свого рівня. Так, французи і хорвати повторили фінал останнього «мундіалю», але, на відміну від матчу 4-річної давнини, цього разу все завершилось нічиєю.

Перед цим же чинні володарі світової корони — французи — дещо несподівано поступились данцям на чолі з Крістіаном Еріксоном, який повертається на топрівень після проблем із серцем рік тому.

Попри лише одне очко у двох зустрічах, наставник французької збірної Дідьє Дешам задоволений, що підопічні найкращим чином використовують турнір для підготовки до захисту трофею чемпіонів світу.

«Загалом я задоволений. Результат проти хорватів задовільний. Ліга націй — це наш шанс підготуватися до чемпіонату світу та випробувати всі можливості, які в нас є. Час на підготовку ще є, і ми використовуємо цей турнір найкращим чином», — сказав Дешам.

Із двох нічиїх почали цей розіграш турніру фіналісти попереднього розіграшу, іспанці. Спочатку вони розписали мирову з португальцями, а потім уря-

У матчі-повторенні фіналу ЧС-2018 хорвати й французи розписали мирову.
Фото: ВВС.

тувались від поразки проти чехів. Але й є позитив: 17-річний вундеркінд Гаві з «Барселони», який уже провів вісім матчів за головну національну команду, став наймолодшим автором гола в історії збірної.

Історичний результат вдалося досягти й угорцям, які хоч і на «мундіалі» не зіграють, але зіпсували настрої півфіналісту ЧС-2018 Англії. Перемога над

англійцями завдяки удару з пенальті стала для мадярів першою за 50 років.

Один матч пройшов уже і в групі В1, в якій виступатиме Україна. Вірмени без свого лідера Генріха Мхітаряна мінімально обіграли Ірландію. Також у суперника підопічних Петракова — шотландці, яких «синьо-жовті» вже обігрували. Путівку до еліти отримує лише переможець квартету. ■

Олександр Петраков
головний тренер національної збірної України з футболу

«Мої хлопці зробили все, що могли. Не знаю, що сказати. Потрібно перепросити за те, що ми не забили, але ми робили все, що могли. Це спорт».

Григорій ХАТА

■ ЗБІРНА

Свято на іншій вулиці

Українським збірникам не вдалося пробитися до фінальної частини чемпіонату світу-2022

Національна збірна України не їде на чемпіонат світу з футболу, котрий наприкінці року відбудеться в Катарі. Таким неприємним підсумком завершилася тривала кваліфікаційна кампанія «синьо-жовтих» на «мундіаль»-2022.

Упевнено перегравши Шотландію в півфіналі відбіркового «плей-оф» (3:1), перед командою Олександра Петракова залишалася одна перепона у вигляді відносно скромного Уельсу.

Здолавши в гостях шотландців, українські футболісти визнавали, що зробили лише половину справи. Матч з Уельсом — поєдинок, так би мовити, усього їхнього життя. Загалом проти української команди валлійці нічого екстраординарного не показали, навпаки, практично впродовж усього матчу підопічні Петракова мали серйозну перевагу. Однак долю матчу та путівки до Катару вирішив безглуздий автогол Андрія Ярмоленка, котрий зрізав у власні ворота м'яч, коли у падінні головою намагався завадити удару зі штрафного капітана Уельсу Гаррета Бейла.

Лідер та ветеран уельської команди знайшов свій шанс для взяття воріт Георгія Буцана, а от українські футболісти, як не старалися засмутити Уейна Хеннессі, нічого зробити не змогли. «Це була моя найкраща гра за збірну Уельсу», — визнав її голкіпер.

Олександр Петракову лише й залишалося, що вибачитися за «нульову» реалізацію: «У душі — порожнеча. Ми зробили сьогодні все, що змогли. Але це футбол. Комуś щастить, комуś — ні. Сьогодні пощастило Уельсу». Що вдієш, але на вулицях Кардіффа свято: уперше за 64 роки їхня збірна гратиме на чемпіонаті світу.

Головний тренер Уельсу визнав, що, мабуть, головну роль у перемозі його команди над Україною варто відвести уболівальникам. «Вони були неймовірні, від першої до останньої хвилини», — сказав Роб Пейдж.

Колективу Петракова у найбільш відповідальний момент просто не пощастило. Поразка в Уельсі стала першою невдачею «синьо-жовтих» у кваліфікації на ЧС-2022.

На думку частини футбольних експертів, доклав до цього руку й головний арбітр матчу — італієць Матео Лаос, який навіть після консультації з арбітром VAR не призначив пенальті у ворота валлійців за фол у штрафній проти Ярмоленка.

«Прошу всіх не лити негатив на Ярмоленка, а також на інших хлопців. До них у мене немає претензій. Команді просто не вистачило забитого гола. А всю критику я беру на себе, бо виграє — команда, програє — головний тренер», — наголосив очільник «синьо-жовтих».

Такої бажаної в умовах російської агресії в Україні перемоги-віддушини наше суспільство не отримало. Водночас вітчизняні збірники показали своїй країні, що мають і волю, і характер. Соромно за їхню гру з Уельсом точно бути не може.

«Емоцій немає. Але ми не маємо права опускати руки. Наша нація ніколи не здається. Потрібно показати світу, що ми дуже сильна нація», — сказав після гри захисник «Манчестер Сіті» та збірної України Олександр Зінченко, певно, маючи на увазі близькість матчів української збірної в Лізі націй, перший з яких «синьо-жовті» грали 8 червня в Дубліні проти Ірландії.

«Матчі «плей-оф» відбору на ЧС-2022 команду дуже виснажили. Те, що в мене в душі, — моя справа. Але я намагаюся посміхатися, підтримувати, підбадьорювати гравців.

Я повинен підтримувати футболістів, виводити їх із важкого психологічного стану. Я сказав їм, що на цьому житті не закінчується. Матч проти Уельсу минув. Прожитий день — його вже не повернеш. Сторінку перегорнуто — так і живеш. Треба забувати та йти далі. Наступ-

У матчі фіналу «плей-оф» відбору на ЧС-2022 проти валлійців збірна України зазнала своєї першої поразки у кваліфікаційному циклі на шляху до Катару.

на гра все може виправити. Це спорт», — наголосив Олександр Петраков.

До слова, іще перед грою проти Уельсу Україною почали ширитися чутки про можливу відставку Олександра Петракова. Головним же його наступником називали Сергія Реброва, котрий не поспішає продовжувати контракт зі своїм теперішнім клубом із ОАЕ. Однак до старту в Лізі націй, де перед «синьо-жовтими» стоїть завдання знову повернутися до елітного дивізіону турніру, готує їхній старий наставник. Якою ж буде реакція керівництва УАФ на непограляння збірної на ЧС-2022 — можна буде дізнатися згодом.

Поки ж керманіч УАФ Андрій Павелко офіційно заявив, що після розмови з президентом України Володимиром Зеленським було прийнято рішення в серпні поновити футбольні чемпіонати країни — й чоловічі, й жіночі, й молодіжні.

«Ми говорили про те, що футбол має дуже велику силу, щоб допомогти людям думати про майбутнє, тому що зараз люди, звичайно, не в доброму гуморі. Вони в найгіршому настрої. Ми говорили про те, як футбол допоможе нам думати про майбутнє. Тому ми разом із президентом прийняли рішення, що в серпні відновимо чемпіонат України. В Україні ми будемо грати на всіх рівнях: УПЛ, перша ліга, друга ліга, жіночий чемпіонат. На всіх рівнях ми розпочнемо у серпні. Рішення прийнято спільно з президентом України. Я повідомив президенту УЄФА Александеру Чеферіну та очільнику ФІФА Джанні Інфантино, що ми відновимо чемпіонати під час воєнного стану в Україні, під бомбами. Ми розраховуємо на їхню підтримку. Ми обговорюємо деталі. Ми обговоримо з нашою військовою радою та урядом, як це безпечно все організувати», — зазначив Павелко. ■

Після зустрічі з шотландцями у кваліфікації на катарський «мундіаль» тепер українські збірники змагатимуться з ними ще й у Лізі націй. Фото пресслужби УАФ.

Капітану збірної України Андрію Ярмоленку судилося стати антигероєм матчу з Уельсом.

ЛЮДИ ДОБРОЇ ВОЛІ

Два мільйони «Другої Ріки»

Відомий гурт зібрав для ЗСУ чималу суму і вирушив у черговий тур

Адреналіна ШУГАЙ

Музиканти популярного гурту «Друга Ріка» зібрали майже два мільйони гривень для потреб ЗСУ під час благодійного туру, що проходить під гаслом «Хто, якщо не ми?».

Зокрема, під час концертів за кордоном вдалося зібрати кошти на загальну суму 882 тис. 891 грн. Вони пішли на придбання двох позашляховиків, ста матраців-спальників та трьох тактичних планшетів для батальйону спецпризначення, в якому служить брат фронтмена групи Валерія Харчишина. Крім того, організатор концертів перерахував 200 тисяч гривень допомоги до чеського фонду підтримки України, який опікується українськими госпіталами.

Глядачі також пожертували 826 тис. 347 грн. під час онлайн-трансляції концерту «Другої Ріки» у Дніпрі. На отримані кошти волонтери придбали карету швидкої допомоги для тероборони Дніпра.

«Наразі кожна свідомо людина робить усе можливе, аби зупинити жахливу війну, що розпочала росія на території суверенної держави Україна, — зазначив Валерій Харчишин. — Наші друзі, рідні, шанувальники взялися захищати країну зі зброєю в руках. Багато українців займаються волонтерством, щоб підтримувати військових та постраждалих мирних жителів. Дякую кожному, хто долучається до нашої благодійної діяльності фінансово. Ви робите велику справу! Завдяки вам ми можемо допомогти тим, хто потребує цього найбільше. Сподіва-

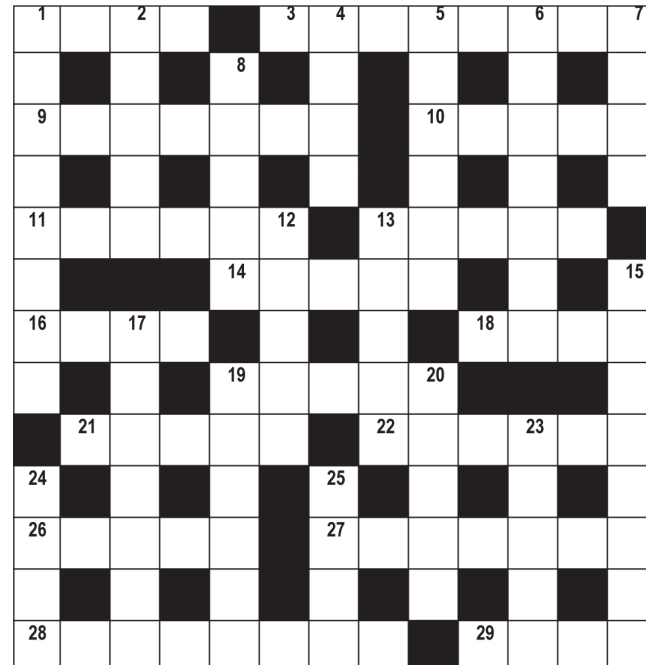
Валерій Харчишин.

юся, що, відвідуючи наші концерти, ви трохи забуваєте про жахливі реалії й отримуєте позитивні емоції, які так необхідні наразі кожному, аби боротися з ворогом!».

У червні колектив продовжив благодійний тур «Хто, якщо не ми?». Благодійні концерти вже відбулися у Вінниці, Тернополі та Львові. 10 червня гурт виступить у Парижі. Далі за графіком — концерти у польських містах Вроцлаві, Гданську, Лодзі, Варшаві. Мета закордонного туру — зібрати кошти на придбання двох безпілотників, автобуса й тактичної амуніції для батальйону спецпризначення.

У лідера гурту Валерія Харчишина, окрім бажання якнайшвидшої перемоги, ще й власні рахунки з ворогом. У березні внаслідок влучання ворожого снаряда згорів його будинок під Гостомелем. «Цей будинок під Гостомелем — частина мого життя. В ньому виростили і жили троє моїх синів. Я будував його за всі

гроші, що я заробляв, — написав тоді Харчишин у фейсбуці. — Я боровся за нього, коли у мене відбирали землю, коли «намахували» будівельники-шахраї — перестроював майже усе. Нещодавно я побудував поруч будиночок для батьків, що виявили бажання переїхати. Під час затяжної ковід-кризи. На останні гроші. Батьки не переїхали. Не встигли. Для моїх дітей цей будинок — їхній дім. Їхня Україна. Вчора він повністю згорів. Орки влучили в нього. У моїх дітей тепер немає «їхньої України». Він додав, що «чорти в лаптях нищать наш будинок, наше майно, але вони не знищать нас». «Не знищать нашу волю, наші руки, наші знання, наші вміння. Я будую сотні таких будинків. Ми все відбудуємо. Кожну домівку. Посадимо тисячі дерев. Але спочатку ми знищимо кожного орка, що ступив на нашу землю», — зазначив Валерій і додав, що залишається в Україні. До перемоги. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №13

По горизонталі:

1. «Чом ти не прийшов, як місяць зійшов? Я тебе чекала. Чи ... не мав, чи стежки не знав? Мати не пускала?» (українська народна пісня). 3. Блазень при князівському дворі, пізніше — учасник середньовічної ватаги професійних мандрівних співців і лицедіїв, учасників свят, обрядів, ігор, поширених у московії в XV-XVI століттях. 9. Вдосконалений лук як професійна зброя. 10. Мадагаскарський примат із великими очима, або дух померлої людини в давньоримській міфології. 11. Одна з найвищих вершин українських Карпат. 13. Скаржник, донощик, пліткар. 14. Міністр оборони російської федерації, який обіцяв путіну взяти Київ за три дні. 16. Багата людина, міцний хазяїн. 18. Ім'я козацького полковника Галагана, що допоміг царським військам полковника Яковлева зруйнувати Запорозьку Січ у 1709 році. 19. Назва валюти в низці країн. 21. Коханець, жевжик, залицяльник, розпусний чоловік. 22. Усталений набір продуктів для людини чи тварини на добу. 26. Суть чого-небудь, значення, сенс. 27. Ім'я сестри Лесі Українки. 28. Переміщення, перевезення людей чи вантажів з одного пункту в інший. 29. Подія, реальність якої не підлягає сумніву або може бути перевірена.

По вертикалі:

1. Третє за величиною місто і

найбільший порт Литви. 2. Великий дзвін, що подає сигнал тривоги у випадку якого-небудь нещастя. 4. Несподівано, що маскується під мистецтво. 5. Місто в Каліфорнії, відоме своїми пляжами. 6. Священний місяць у мусульман. 7. Одне з імен слов'янського бога Сонця. 8. Розширені донизу штани, модні в 1970-х роках. 12. Великий християнський храм. 13. Хижак із родини котятчих. 15. Військовий прапор. 17. Героїня епістолярного роману Річардсона, надзвичайно популярного в XIX ст.. 19. Американський актор, зірка фільмів «Роман із каменем» та «Основний інстинкт». 20. Іудейський священник. 23. Картина із зображенням Ісуса Христа, Богоматері, святих чи біблійних сцен. 24. Бур'ян. 25. Французький композитор, автор опери «Кармен». ■

Кросворд №12 від 2 червня

ПОГОДА

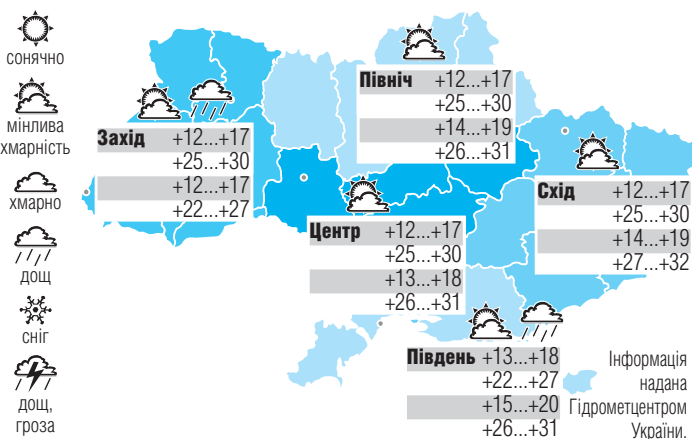
10–11 червня за прогнозами синоптиків

Київ: невелика хмарність, без опадів. Вітер східний, 5–10 м/с. Температура вночі +14...+16, удень +27...+29. Післязавтра вночі +17...+19, удень +29...+31.

Миргород: без опадів. Уночі +14...+16, удень +27...+29. **Вінниця:** короткочасний невеликий дощ. Уночі +14...+16, удень +27...+29. **Одеса:** короткочасний невеликий дощ. Уночі +15...+17, удень +24...+26.

7 червня температура води в **Чорному морі** становила 18–22 градуси, у **Дніпрі** біля Києва — 20.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, місцями короткочасний дощ. **Трускавець:** уночі +14...+16, удень +27...+29. **Моршин:** уночі +13...+15, удень +26...+28.

ПРИКОЛИ

Зустрічаються два українці, один другому каже:
— Куме, я позавчора зранку встаю, а на моєму ставку москаль рибу ловить. Ну я його вбив із гвинтівки.
— Добре зробили, куме.
— А вчора я встаю, а там уже два москалі. Ну я їх убив з автомата.
— Ну добре зробили, куме.
— А сьогодні я встаю, а весь ставок москалі обсіли і всі мою рибу ловлять. Ну я їх усіх розстріляв із

кулемета.
— Та ви, куме, брешете.
— Та брешу, але як би гарно було.

Дзвонить власник Coca-Cola до медведєва:
— Чи хочете ви за 5 мільярдів доларів на рік змінити прапор росії на червоний, під колір Coca-Cola?
— Я мушу подумати.
Медведєв дзвонить до путіна:
— Володдю, коли в нас закінчується контракт з Aquafresh?

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенки були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009013 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 151 Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить по четвергах Тираж 86734